

2012. május

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

EREDMÉNYHIRDETÉS

**A Cimbora Kalácsa Tábor
meghívottainak névsora**

2. oldal

A SZÍN-TÉREN:

**A Cimbora 4. grafikai
pályázatának legjobbjai**

18. oldal

12. CIMBORA KALÁKA TÁBOR NYERTES MEGHÍVOTTAINAK NÉVSORA

2012. július 16–20., Benedek-mező, Sepsiszentgyörgy

A SZÍN-TÉR PÁLYÁZAT NYERTESEI

Jakab Júlia, Kézdivásárhely	Keresztes Zsolt, Kézdivásárhely	<i>A pályázatra érkezett legjobb alkotások megtekinthetők május 10–24. között a sepsiszentgyörgyi TEIN teázóban.</i>
Bagoly Annabella, Kézdivásárhely	Cserei Réka, Kézdivásárhely	
Szavuly Róbert, Kézdivásárhely	Dinka Levente, Brassó	
Gábor Balázs, Kézdivásárhely	Lőrincz Kónya Sándor, Brassó	
Surdu Andrea, Kézdivásárhely		

AZ ORBÁN FERENC ZENÉSSZEL KÖZÖSEN MEGHIRDETETT RAJZPÁLYÁZAT FŐDÍJÁNAK NYERTESEI

Lázár Andrea, Kászonalitíz • Lakatos Emilia Katalin, Kászonalitíz

A LATERNA MAGICA PÁLYÁZAT NYERTESEI

György Evelin Kinga, Sepsiszentgyörgy	Petres Sára, Csíkmadaras	A rovat pályázaton kívüli meghívottai:
Juhász Boylan Kincső, Csíkszereda	Princz Barbara, Csíkszereda	Ilyés Krisztina, Gyergyóalfalu
Komán Attila, Brassó	Szallós Kis Csaba, Kolozsvár	Gáll Réka, Gyergyóalfalu
	Veress Emőke, Csíkszereda	

A CIMBORA KALÁKA PÁLYÁZAT NYERTESEI

Szilágyi-Madarász Beáta, Gyergyócsomafalva	Kolumbán Ágota, Székelyszáldobos
Kis Csenge, Marosvásárhely	Baló Kincső, Székelyszáldobos
Máté Boglárka, Homoródszentpéter	Bogdán Barna, Székelyszáldobos
Zakariás Etelka, Homoródszentpéter	Demeter Katinka, Székelyszáldobos
Katona Renáta, Homoródszentpál	Demeter Bernadett, Városfalva

Kérünk minden nyertest, hogy május 31-ig jelezze részvételi szándékát a cimboramail@gmail.com címen. Ekkor küldünk részletes felvilágosítást.

AZ ORBÁN FERENC ZENÉSSZEL KÖZÖSEN MEGHIRDETETT PÁLYÁZAT TOVÁBBI NYERTESEI

(rajzaik megjelennek a készülő CD mellékletében, és egy éves Cimborá-előfizetést nyertek)

György Dorottya, Gyergyószentmiklós	Csata Orsolya Beatrix, Gyergyószentmiklós
Lemhényi Laura, Gyergyószentmiklós	Görgicze Boróka, Gyergyószentmiklós
Keresztes Nóra, Gyergyószentmiklós	Portik Dorottya, Gyergyószentmiklós
Simon Hanna Fatime, Gyergyószentmiklós	

Kérjük, postacímeketek írjátok meg a cimboramail@gmail.com címre.

CIMBORA – 2012. május, XXIII. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimborá árát a Cimborá Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Cont IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimborá,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Bogdán László, Csillag István, Forrai Tibor,
Keszeg Ágnes, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Vetrő Bodoni Barnabás, Zsigmond Győző

A borítón Jakab Júlia kézdivásárhelyi pályázónk nyertes alkotása.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimborá Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimborá szerkesztőség, Szabadság tér 7. szám,
Sepsiszentgyörgy, 520055, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com
Web: www.cimborá.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

Román Kulturális
és Örökségvédelmi
Minisztérium

COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY
Alapította az RMDSZ

Nemzeti Kulturális
Alapprogram

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Bethlen Gábor Alap

Tartalom

Cimbirodalom

FEKETE VINCE

Cincogósi Elemér (*Verses meseregény*)

HATODIK CIN 4. oldal

BARCSAY ANDREA-KRISZTINA

A macska 6. oldal

KISS OTTÓ

Régi kincsek 7. oldal

Kézfogás az irodalommal

VÉGH BALÁZS BÉLA rovata

„Az én szívemben boldogok a tárgyak”

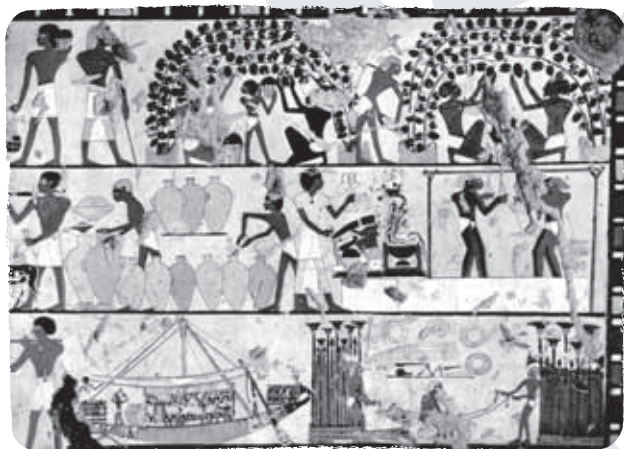
KOVÁCS ANDRÁS FERENC: Tyúklétra 9. oldal

MUHI SÁNDOR: „Égig érő” létráink 10. oldal

Történetes történelem

EGRY GÁBOR rovata

Tiltott mámor 11. oldal

Történetek a palackból

KESZEG VILMOS rovata

A betyár balladája 12. oldal

Időutazás az „átkosban”

NOVÁK CSABA ZOLTÁN rovata

Amikor „forrt” a hidegháború 14. oldal

EDŐságok

GERGELY EDŐ rovata

Intim szférák zenéje 15. oldal

Hogyan nézzünk filmet

SZÁNTAI JÁNOS rovata

Könyvlapokról mozivásznonra 16. oldal

Gombavilág vidékein

ZSIGMOND GYŐZŐ rovata

A pisztricgomba 17. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

Pályázati értékelő

A szín-téren: a Cimbor

pályázatának nyertesei 18. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

Az állatvilág bajnokai 20. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 25. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Ahol a Maros ered 26. oldal

LATERNA MAGICA

Eredményhirdetés 27. oldal

KERESZTREJTÉNY

..... 34. oldal

SZÓCSAVARGÓ

..... 34. oldal

CIMBI KÉPTÁRA

..... 35. oldal

FEKETE VINCE

Cincogósi Elemér

- Verses meseregény -

HATODIK CIN

**Amelyben hőseink rettenetes folyami viharba kerülnek,
és egy óriási hal gyomrában kötnek ki.**

Messze még a híves este,
még csak a dél csordogál,
mikor egereink ketten
megállnak egy folyónál.
Hátuk mögött bűg a város,
zúgnak magas tornyai,
előttük a széles folyó
hullámai, fodrai.
És ha eddig könnyűszerrel
árkon-bokron átvágtak,
hogyan lesz mostan, állingálnak,
állingálnak, s szájat tátnak.
Mert hogy kettejük közül már
mindkettő látott vizet,
de ily szélesten, ily félelmesten
egyikük se még, lehet.
S minthogy a két pelegerünk
úszni soha nem tudott,
estek oly nagy búbanatba,
hogyan fejük lehorgadott.
Sóhajtozott Ágoston és
Cincinogott Elemér,
eszük amíg valamilyen
jó megoldást tén felér.
Tusakodtak, fejük törték,
csak beugrik egy ötlet:
- Ami aztán egyik partról
minket másikra lökhet.

És ahogy ott jártak-keltek
a homokon fel s alá,
a nem remélt segítséget
a Fennvaló megadá.
Mert egy ladik épp a parton,
szemük előtt kotyogott,
mellette, a folyószélen
palackok és flakonok.
Nagyot nyilallt Cincogósi
fejébe egy gondolat,
s félresöpré onnan egyből
mind az összes gondokat.
- Vízre szállunk, jó pajtásom,
pontosabban bárkába,

gyerünk, rajta, ugorjunk e
Szardíniás márkába.
Mert az edény nem volt egyéb,
mint egy konzerves doboz,
valamikor bő olajban
benne sok-sok hal lakott.
- Átvisz innen, becsszavamra,
minket ez a túlpartra,
dagadjanak vitorláink
pólóinkból hát, rajta.
Nekiállt a két pelegér,
bogoz, köt és kiterít,
s egy nagy ágból, s két pólóból
gyorsan vitorlát feszít.
S ugrik is be a csónakba
egykedőre, szaporán,
hogyan a túlpartra átjusson,
de még idejekorán.
Lökik is el lábacskaik
a partról a ladikot,
s helyezik el kényelemben
annak alján magikot.
Remeg kettőt s rugaszkodik
a pléhdoboz is ne, ni,
dagad pólóvitorlája,
fekszik a szélnek neki.
Kurjongatnak egereink,
úgy örülnek a szélnek,
úgy számítják, még egy óra,
s délutánra átérnek,
s a túlparton megpihennek,
esetleg meg is hálnak,
s onnan aztán friss erővel
újra majd útnak vágnak.

Nem is volna igaz mese,
hogyha nem jönne vihar,
s meg nem lepné hőseinket
a szokásos zivatar.
Mert amikor éppen volna
a hajójuk közepén,
s alatta már vad mély tátong,
s víz hullámszik serényen,

jön egy nagy fekete felhő,
s megáll pontban fölöttük,
és nem tágit egyáltalán,
előttük jár s mögöttük.
Kezdi előbb szép csendesen
hullatni a könnyeit,
de aztán mint megveszett vad,
vicsorit és felnyerít,
csikorgatja, csattogtatja
fogait is serényen,
ritttyegtet is, pattogtat is
ostorával az égen.
Erre aztán, mint a nyáj, mely
gazda nélkül marad épp,
a folyó is kezdi hányni
fejét, lábát és testét,
villogtatja szemfehérjét,
félelmében nyüszítvén,
egész teste csupa rángás,
mintha rázná a köszvény,
dobálja a kis csónakot
eszeveszett haraggal,
kapaszkodnak egereink
foggal, lábbal és manccsal.
Örvényre vág újabb örvény,
vízvölgyre egy vízhegy jön,
le az aljba, a magasba...
- Jaj, én uram-teremtőm,
úszni ha meg nem tanultunk,
itten mindjárt elveszünk,
hullámsírban, lent a mélyben
lesz immár biztos vesztünk.
Recseg árboc és vitorla,
ropog a lélekvesztő,
egyik hullám balról töri,
jobbról a másik kettő.
És mikor már feladta vón'
az utolsó kenetet,
a természet csikószéllal
úzi a fellegeket,
a csikószélt vénhedt orkán
taszigálja még odébb,

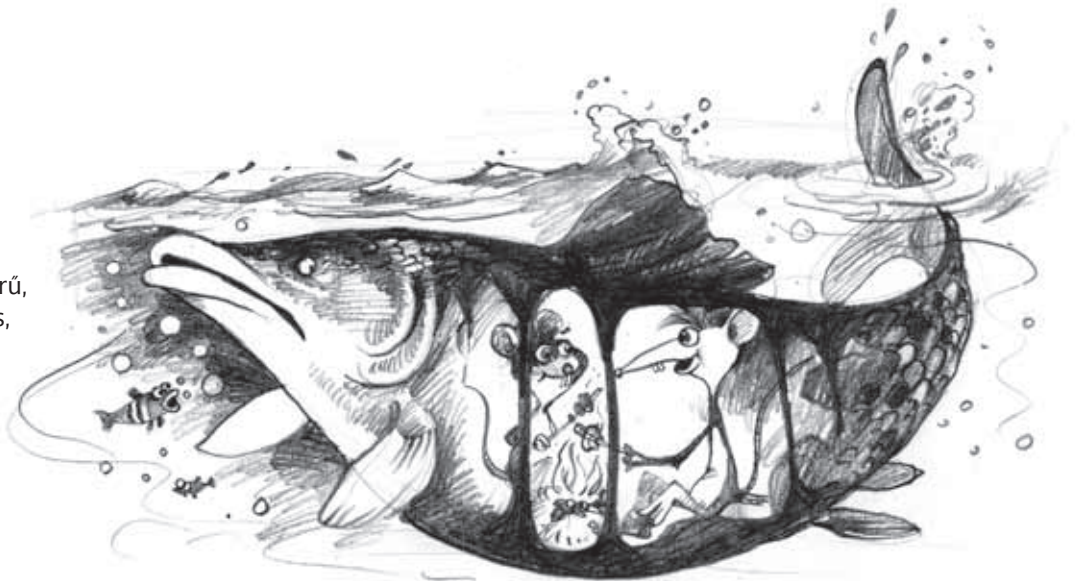

ő is részt kér a munkából,
ladiktörésből főképp.
Előrántja kalapácsát,
buzogányát, pörölyét,
hogy halálra félemlítsen,
abban leli örömét.
És amikor az egerek
feladták már a reményt,
halat küldött fel a mélyből,
s az mint csali kenyerét,
bekapta az óriás hal
szőröstől és csajkástul
a két riadt pelegeret
egyetlen harapásbul.
Hamm, mondta, s nagy száját tátott,
oly hatalmast, akkorát,
hogy peléink csónakostul
siklottak be azon át.
S mintha csak húscsúsza volna,
bíbor csúsza a torka,
úgy szánkázta Elemérék,
alá a halgyomorba.
Lent a csónak nagyot zökkent,
s hulltak, estek szertesét,
amikor a mélybe értek,
elérvén a hal belét.
Volt ott minden, ami belül
minden halban érdekes,
egy nagy vörös, dobogó gép,
ami tán a szív lehet,
aztán odébb máj és vese,
belek hosszan és erek,
és a halnak bendőjében,
megpihenni nagy terek.
Olyan óriás hodályok
rejtőztek ott legbelül,
beletelhet egy fél napba,
míg valaki kikerül.
Bíborvörös oszlopok közt
pompáztak bent a szobák,
széles mennyezetek alatt
hófehérszín boronák,
nagy fűrtökben lógott alá
minden, mit a hal lenyelt,
volt ott bakancs, vesszőseprű,
s szögesdrót, egy fél tekercs,
láthattál a sok holmi közt
kerítést vagy tíz lábot,
rajta száraz háló rezgett,
és egy lámpás pislákkolt.
Oda vette az irányt a
két hős pele azonban,
s a lécekből leszakított
néhány szálat, le nyomban,
és egy tüzet perditének,
épp amilyent csak kellett,

úgy szárítkoznak ketten
a ropogó tűz mellett.
És hogy aztán megszáradtak,
megragadták a lámpást,
hogy egy kicsit széjjelnéznek,
megnézik a hal gyomrát.
Jó, hogy onnan félreléptek,
hol a tüzet megrakták,
épp akkor nyelt a hal lápot,
foguk szinte otthagyták.
Milyen mája volt, Úristen,
mint egy bunker, akkora,
s volt benne vagy három mázsa
finom, rezgős halikra.
Nosza, annak nekiestek,
s falták, míg csak megtelik
gyomruk a finom ikrával,
biztos másnap reggelig.
Aludtak is tán egy nagyot,
amiután jóllaktak,
egymás fülébe szuszogtak,
egymás testén hortyogtak.
Úgy feszített a sok ikra,
követelte a vizet,
nemsokára felébredtek,
torkuk száraz volt s hideg,
szerencsére még a lámpás
ki nem aludt, pislogott,
arra vették hát az irányt,
hol egy fény felvillogott.
Megtalálták hamarjában
azt, amit ott kerestek,
a kopoltyút, s mint a kútból,
friss vizet meregettek.

Élhetek is volna akár
idők végezetéig,
ha a sok ikrát meg májat
szép csendben fel nem élik.
S mikor már a szívet kezdték
aprítani bicsakkal,
nem szenvedte tovább bizony
ezt a formás szép nagy hal.
Fogta magát, s nagy hörögve
feldobta a halpatkót,
úgy mondja az egérsargon,
hogy a nagy hal elpatkolt.
Lett is aztán riadalom
odalent a gyomrában,
mint a kukacok, úgy voltak,
egy hatalmas tormában.
Ide-oda dobálták a
halunkat a hullámok...
– Cincogósi – szolt Ágoston –,
innen jobb, ha kirágunk.
Annál inkább, mert szagos volt
odalent a hal is már,
és hogy ide-oda hányta
a háborgó tengerár,
félő volt, hogy szegényeket
nemsokára megleli
a betegség, melynek neve
egyszerűen: *tengeri*.
Úgyhogy egyszer, mikor láták,
hogyan a hal már csak lebeg,
nekifogtak, hogy kirágnak,
s otthagyják a tetemet.

(Folytatása a következő
lapszámunkban)

Csillag István illusztrációja

BARCSAY ANDREA-KRISZTINA

A macska

Kusztos Júlia rajza, 14 éves, Sepsiszentgyörgy

Álmos, csúnya őszi nap volt azon a reggelen, amikor nekivágtam a városnak, és irigykedve pillantottam a nagy, vörös macskára, aki nyugodtan szunyókált tovább, a puha, vastag szőnyegen. Ahogy az utcákon a zörgő, sárguló levelek között haladtam, gondolataim visszavisszatértek a macskához.

Történt ugyanis, hogy egy napon a Macska váratlanul a házukba került. Tulajdonképpen nem mi vettük magunkhoz, hanem ő választott ki minket, de ezt mi még akkor nem sejtettük.

A laikus szemlélő számára selymes kis jószágnak tűnt, én azonban már rögtön az elején megéreztem benne a rejtélyes lényt. Szeme sziporkázó sárga drágakő, a farkán az ezüstkalász jelét viselte, a kevesek és kiválasztottak titkos szimbólumát.

A legkülönösebb azonban a homlokán lévő ezüst félhold volt. Ezt sötétedés után lehetett igazán megfigyelni, napközben elmosódó, jelentéktelen foltnak látszott, ilyenkor viszont furcsán izzani kezdett.

A Macska napjai nálunk látszólag eseménytelenül teltek. A felületes szemlélő számára úgy tűnhetett, hogy nap-hosszat békésen bóbiskol az ablakpárkányon, bár én már akkor megsejtettem, hogy ez csak látszat, mert ő ilyenkor más dimenziókban éli a maga független, titokzatos életét.

Kis idő múlva, ki tudja, miért, talán szeszélyből, a Macska a bizalmába fogadott. Az eső egyhangúan ver-

Mottó:

„A macska pedig így szólt:
Én nem vagyok sem jóbarát, sem szolgálga
Én a Macska vagyok, aki egyedül kószálok,
És szeretnék bemenni barlangodba.”
(Rudyard Kipling: Valahogy így történt)

deste az ablakpárkányt, míg kandúrunk a meleg kandalló előtt ült, én pedig elgondolkozva simogattam bársonyos bundáját. Ekkor váratlanul felnézett, megtörölte hosszú bajszát, majd figyelmesen és hosszasan szemügyre vett, és így szólt:

– Szeretnél ma éjjel elkísérni?

Kissé meglepődtem a váratlan ajánlaton.

– Hova? – érdeklődtem, és ő így folytatta: – Majd meglátod, nagyon különös helyre megyünk. Éjjel előtt itt találkozunk, légy pontos!

Aztán kinyújtózkodott, és visszagömbölyödött az előbbi pózba. Én még egy ideig álltam és töprengtem, hogy ez a párbeszéd valóban lezajlott-e, vagy csak túlfűtött képzeletem játszik velem. Ekkor azonban a Macska felnyitotta egyik szemét, jelentőség-teljesen rápillantott, és ezt suttogetta: – Ne feledd, légy pontos!

Éjjel előtt csendben a nappaliba lopakodtam. Az elején úgy látszott, hogy senki sincs a helyiségben. „Jól becsapódtam” – dorgáltam meg magam, amikor váratlanul a kandalló párkányán villogó sárga szempár jelent meg.

– Épp idejében érkeztél – mormolta halkán a vörös bundás. – Gyere, indulhatunk! – és egy ugrással az ablak párkányán termett. Lábacsájával ügyesen felpattintotta az ablak zárát, és kinézett. Én követtem.

Az égen, jobb felől hatalmas, fehéres pulzáló csillag tűnt föl.

Miközben mi csendben váraoztunk, erős, vakító fénye egészen az ablak közelébe ért, és nappali világossággal árasztotta el a szobát, majd megállt, és a fény hunyorgni kezdett.

Ekkor mi az ablakpárkányról rátelepedtünk, és onnan néztük, ahogy a szoba lassan eltávolodik, és mi magunk mögött hagyjuk ezt az unalomba és szürkeségbe süpedt világot.

KISS OTTÓ

Régi kincsek

Ülök a szőnyegen, dudorászom, ölemben kincses doboz. Emlékek, fényképek, ékszerek, játékok, mesék és persze versek akadnak a kezembe, csupa-csupa kincs. Képek anyukámról, rólam és a tortámról egy régi születésnapon, képek a nagypapáról és a kertről. Belelapozok az állatos albumba, megsimogatom a világjáró Barni medvét, nevetek a vicces rímeken, elképzelem, milyen lehet a falon élő képmadár.

Gyere, ülj mellém, válogassunk együtt!

(Kiss Ottó: Régi kincsek, *Dudorászós versikék*, Móra Könyvkiadó 2011, Takács Mari illusztrációival)

Anyukám szép

Anyukám csodaszép asszony,
apukám hozéért passzol.
Ha megyek vele én, látnak,
nem adom soha őt másnak.

Anyukám csodaszép asszony,
apuhoz csakis ő passzol.
Egyedül vagyok én gyermek
– asziszem, valahol nyertek.

Kiss Ottó

Régi kincsek

Felrohanok ma a létránkra,
nap süt alattam hét ágra.
Jó magasan van a padlásunk,
kincseket őriz, hadd lássuk!

Ócska kalapban habcsók van,
gombolyagok nagy zacskókban.
Szák a halaknak, horgászbót
– nagypapa rég nem horgászott.

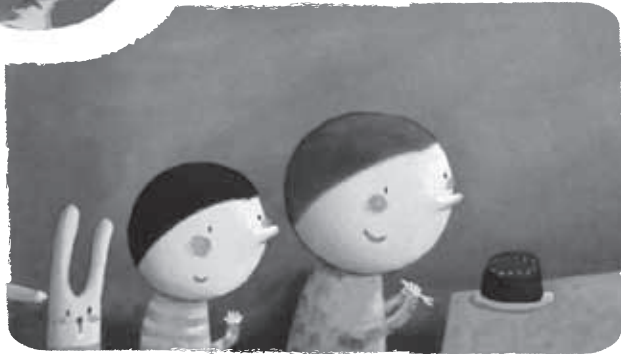
És ez a jó kis zsebóra
nem ketyeg, áll évek óta
– azzal az időm lemérem,
nem telik el majd, remélem!

A tortagyilkos éjszakája

Ma én voltam a tortagyilkos,
leszúrtam őt, a csokisat,
és háromszorra mind befaltam
– egyszerre, mondják, sok is az.

Ma én voltam a tortagyilkos,
leszúrtam őt, és mind megettem,
de délutánra visszatámadt:
hányt az inger, és remegtem.

Soha többé nem gyilkolok,
a tortát inkább rád hagyom
– kitolt velem, hiába édes,
jól hasba szúrt, s ez fáj nagyon!

Nehéz lesz majd az éjszaka
– azt mondják mind: magadra vess!
S hogy koplalhatok még holnapig,
akkor kapok kis húslevest...

Szép állatok

Szép állat a fakopács,
szép a csórén a kopás.

Szép állat a denevér,
nem látja, ki vele él.

Szép állat a hóbagoly,
olvas, de csak szótagol.

Szép állat a giliszta,
nincs ruhája, kihízta.

Szép állat a jaguár,
kedvence a január.

Szép állat a leguán,
kedvence a március.

Szép állat a beléndek,
ja, az növény, bocsánat.

Szép növény a nárcisz is,
kedvence az április.

Halas úr

Halas úr nem halszagú,
csak eléggé halk szavú.
Megkérdeztük: van-e hal,
azt felelte, nagyot hall.
Megkérdeztük: van-e bálna,
azt mondta, hogy megabálva
nincsen is meg nem is volt,
csak élő hal, az is holt.

Utóhang

Így aztán nem kaptunk
se kiflit, se halat,
nagyamama azt mondta,
rágjuk majd a falat!

Földön túl

Földön innen,
földön túl,
egy kiterített
kerek réten
angyal játszik
emberesdit,
felhős égen
barangol,
földön innen,
földön túl,
egy kiterített
kerek réten
valahol.

Tegnap este

Tegnap este választottam
csillagot,
sárga fénye lüktetett és
csillogott.
Azt üzenté, hogy az álma
én volnék,
tegnap éjjel az a csillag
szép volt még.
Égig emelt, és sokáig
ringatott,

hajnalra az én csillagom
itthagytott.

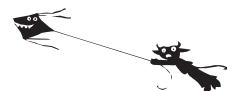
Az idő

Az idő nem léphet
bele a folyóba,
nem mehet a mennybe,
nem jut a pokolra,
az idő erre jön,
nem megy a tengernek,
az idő erre tart,
úgy telik, úgy telik,
máshogyan nem telhet,
te meg én átmegyünk
rajta majd kettesben,
az időn átmegyünk,
bennünk lesz, úgy telik
– maradj itt velem ma
egészen reggelig.

Ha tél van

Ha tél van, verset olvasok,
attól, mint hó, felolvadok.
A vers minden jót felidéz,
a múlt édes lesz, mint a méz.

Ha csendes téli este van,
emlékeimnek teste van.
Ilyenkor bennem merítöz
a forró nyár, a szelíd ősz.

VÉGH BALÁZS BÉLA

„Az én szívemben boldogok a tárgyak”

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

Tyúklétra

Egy tyúklétrán
Fennhéjázón
Állott egy tyúk –
E tényállást
Tyúkper nélkül
Állíthatjuk.

Tyúklétrán a
Fennálló tyúk
Kotkodácsol:
„Tyúkketrecünk
Tyúkülöje
Rosszkor ácsolt!”

„Kijelentem
Itt főnnállván
A tyúklétrán:

Tyúkászokkal
Súlyosbodik
A tyúklét rám!”

„Tyúkeszemmel,
Tyúkszememmel
Új tényt látok:
Egy nagy, közös
Tyúkólba visz
Tyúklétrán fok!”

„Megismétlem,
Én, a tyúk, ki
Tyúklétrán áll:
Baromfik közt
Nincs jobb hely a
Tyúklétránál!”

„Tyúktetvekkel
Nehezedik
A tyúklét ránk –
Nekünk mégis
Fölfelé tart
A tyúklétránk!”

Tyúklétrán az
Éltojó tyúk
Föntről kárpált:
„Nem engedjük
Másnak át a
Pörkölt árpát!”

Össze-vissza
Kotkodácsol,
Hadart a tyúk:

„Nem engedjük!
Nem tűrhetjük!
Nem tarthatjuk!”

A tyúklétra
Felső fokán
Állott a tyúk –
S meg is győzött
Sok baromfit,
Pállott nyakút,

Hisz már annyi
Tojást hozott
E tyúk létre,
Hogy csak neki
Tojtig kijár
A tyúklétra!

Kovács András Ferenc
(a kép forrása: www.lato.ro)

Bár a vizualitás és a képalapú befogadás a gyermek olvasó egyik lényeges sajátossága, a gyermekköltészet mégis óvatosan bánik a képvers (kalligramm) műfajával. A költők közül viszonylag kevesen (Weöres Sándor, Nemes Nagy Ágnes, Kovács András Ferenc) és megfontoltan alkalmazzák a gyermeklírában. Talán azért, mert szimbolikus figuralitással, többszörös elvonatkoztatással modellezi a valóságot. Szempontunkból szerencsésebb az a költői megoldás, amelyben a képszerűség és a tárgyszerűség teljes összhangra talál, benne nem távolodik el egymástól túlzottan a forma és a tartalom. A képvers kétféle művészet találkozása: az irodalomé és a képzőművészeté. Az egyik anyaga a nyelv, a másiké a kép. Olyan művészi kísérlettel van tehát dolgunk, amelyben egymást segítve van jelen a kép és a szó, komplex hatást eredményezve a befogadásban.

Kovács András Ferenc játéklehetőségeket lát a képversben, játszik a választott verstárggyal és játszik a versformával, illetve a szavakkal. A választott tárgy, a tyúklétra több szerepkörben is előfordul: verstárgy, versforma és használati eszköz. A költő a verstárgyat nem hagyományos, megszokott módon írja le, illetve mutatja be, hanem megjeleníti a verssorok és a versszakok grafikai elrendezésével. Így jön létre a létraszerű versforma, a szavakból álló létra-imitáció. A „létravers” költői eszköz, esztétikai célokat szolgál, a versépitmény formai alapja. A modellként szolgáló tyúklétra eszköz a tyúkok számára is, gyakorlati célokat szolgál. Ez a különböző szinteket átható játék nem csak az alkotásban van jelen, befolyásolja a befogadást is: egymásra tevődnek az olvasó különböző, tyúklétrával kapcsolatos képzeleti és tapasztalatai.

A költői formajáték jelen van a rímekben is, az egyes versszakokban hiányos a rímelés, csupán egyetlen rímet találunk bennünk, ám ez a rím minden esetben tiszta rím vagy asszonánc. A vers kevés számú sorvégi rímelését azal ellensúlyozza a költő, hogy több szótagra is kiterjeszti a magánhangzók és a mássalhangzók egybecsengését, létrehozva az ún. gazdag rímet, sőt, az első és a nyolcadik

versszakot kivéve („Állott egy tyúk – Állíthatjuk”, „Hadart a tyúk – Nem tarthatjuk!”) a rimelő verssorok valamennyi magánhangzója összezseng egymással (pl. „Kotkodácsol – Rosszkor ácsolt!”, „A tyúklétrán – A tyúklét rám!”, „Föntről kárpált: - Pörkölt árpát!”). Ezt a rímfajtát holorímként tartja számon a szakirodalom. Ám ezzel korántsem ér véget a rímjáték, mert a költő az utolsó versszakban az ún. kancsalrímet is előhívja; a sorvégi rímek egyikében megváltoztatja a rímvégi magánhangzót, a magas hangrendű e-ből mély hangrendű a lesz: „E tyúk létre – A tyúklétra!” Jelenlétével te-

tőfokára hág a versben végig ott bujkáló irónia, ugyanakkor frappáns befejezése a költői formajátéknak is.

Kovács András Ferenc gyermekverseire maradéktalanul érvényes értelmező sorozatunk mottója („Az én szívemben boldogok a tárgyak”), bennük megelevenednek, életre és játékra kelnek a tárgyak, az eszközök. Nem csupán a versek animisztikus-mitikus világában mozognak otthonosan, hanem a versolvasók tapasztalati világában is: segítenek a világot újra felfedezni, a tárgyakat másképpen is látni, érzelmeinket és fantáziánkat gazdagítják.

„Égig érő” létráink

Mint tudjuk, aki korán kel, aranyat lel, a világon minden viszonylagos, és a gyermekversek nem kizárólag a gyermekekhez szólnak. A szatmári származású Kovács András Ferenc költeménye pontosan a fentiekhez hasonló, untig koptatott közhelyektől tartja távol, kíméli meg az olvasóit. Ebből megtudhatjuk többek között azt is, hogy a tojást tojó tyúknak „tojtig kijár a tyúklétra”. Személyesen a költő biztosítja a szárnyasokat a jogaikról, és nem csak őket, hiszen azok olyan ritkán olvasnak költeményeket, hogy érdektelenségük súrolja a krónikus versundor határát. A fentiek ellenére az ő merengéseik, álmaik is tartalmazhatják az elvágódás, magasra törekvés igényét. Ennek elérésére alkalmas hitük szerint a végtelen magasságokig, olykor a padlásig is ívelő tyúklétra, amelynek már az első, második fokán való álldogálás is rangot jelent.

Mi másra szolgálhat nekünk, embereknek a piramis, a bábeli torony, esetleg Jákob létrája? Az már mellékes körülmény, hogy a képzőművészetben ennek ábrázolása sokszor eltér a kiindulóponttól. Leggyakrabban lépcső, gúla, olykor fénysugár helyettesíti, ritkábban azonban a szó szoros értelmében vett létrát is láthatunk a képeken, egyenlő távolságra illesztett fokokkal, ahogyan az dukál.

Dienes Attila (sz. 1942) szobrász szabadtéri „létrája” valójában lépcső, pontosabban fából készült térplasztika, amely nem csupán az elvágódásról, az elérhetetlen csúcsok felé igyekvés kínzó, állandóan megújuló vágyáról, hanem annak előrelátható kudarcáról is tudósít. Tapasztaljuk, tudjuk, hogy földhözragadt létünk keretei, eszközei csak álmainkban en-

Dienes Attila: Jákob létrája (fa, Zabola, 2009)

William Blake: Jákob lajtorjája (1799-1806, lavírozott tollrajz)

gedik meg a magasba emelkedést, a szárnyalást. Ezek képi megjelenítésére, valószínűsítésére egyedül a művészet, elsősorban a manierista, barokk, illetve a romantikus festészet szolgáltatott a 18. és 19. században megfelelő keretet.

Az angol William Blake (1757-1827) Londonban élt, költő, festő, grafikus, nyomdász, zeneszerző volt, olyan eredeti, termékeny, sokoldalú, élvonalbeli alkotó, akinek a munkásságát életében alig ismerték, értékelték kortársai. Valójában csak évtizedekkel a halála után, a 20. században fedezték fel kritikusai azt, hogy messze megelőzte a korát, a szimbolizmus, expresszionizmus, szürrealizmus egyik előfutára volt. Mint ilyen, szinte magától értetődően választotta témául az elődök által sokszor megfestett, már az ókeresztény művészetben is ábrázolt bibliai történetet. Ez röviden arról szól, hogy Jákob álmában hatalmas, a Földet az éggel összekötő létrát lát, amelyen angyalok járnak fel és alá, s tetején az Úr hívja őt a trónusához.

Az Egek elérhetetlennek tűnő világát hozza emberközelbe Blake festményén a spirális formájú, végtelennek tűnő lépcső, amelynek légi angyalalakjai mintegy sugallják, ösztönzik a könnyed, folyamatos felemelkedést. Ezt a hatást a mű egyetlen kiegészítő színpárra (kék-narancssárga) épülő világa tovább fokozza. Blake alkotása azért sokkal több egy kiváló munkánál, mert hittel készült, tehát hihető. Lényegében, vitathatatlan szakmai erényei mellett, ez a ritka tulajdonsága emeli a remekművek sorába.

Muhi Sándor

Tiltott mámor

Az alkohol készítése és fogyasztása egyidős az emberiséggel. Káros egészségi hatásairól csak jóval később, az orvostudomány fejlődésével szereztünk tudomást, és mivel élettani hatásai mellett (például, hogy kezdetben örömet okoz, eufóriát, lebontja a gátlásokat, és csak nagyobb mennyiség elfogyasztása után következnek a problémák) az alkohol a szűkösen elérhető élelmiszerek megőrzésének egyik módja, kezdetől fogva fontos szerepet kapott az ételmezésben is. A bor az eredeti formájában romlandó szőlő, a sör az emberi fogyasztásra ritkán használt árpa hosszabb ideig tartó tárolására és élvezetére is alkalmas. A pálinka pedig az emberi fogyasztásra már alkalmatlan, másként legfeljebb szemétre való gyümölcsöt teszi ismét élvezhetővé.

Ugyanakkor az alkohol készítése vagy sok munkát, vagy speciális ismereteket igényelt, a kereslet viszont folyamatosan nagynak mutatkozott, így kereskedelme könnyen korlátozható volt. Nem véletlen, hogy a földesúri privilégiumok között szerepelt a kocsmáltatás joga is. Néhány meghatározott nap kivételével a földesúr kizárólagos joga volt bort árulni a faluban, de persze ezt a jogát bérbe is adhatta a legtöbbit ígérőnek. A 19. században aztán – a tömegméretű termelésre alkalmas szesz- és sörfőzdek megjelenésével – már inkább az állami bevételek növelése vezetett a szeszfőzés állami monopóliumához. Ami, persze, megint azt jelentette: az állam sok pénzt kért azért, hogy valaki pálinkát főzhessen, akár saját terméséből is. Másfelől az államot a szigorúbb ellenőrzésben erkölcsi indokok is vezették, az ittaságot és az alkoholizmust legyőzendő rossznak, a nép megrontójának tartották, amit meg kell szüntetni. Így aztán egyszerre küzdöttek az alkohol fogyasztása ellen és élvezték az ebből származó bevételeket.

Már amikor élvezték – hiszen az alkoholkészítés szigorú ellenőrzés alá vonása együtt járt a titkos, be nem jelentett szeszfőzés terjedésével és a szeszcsempészettel. Az alkohol alapanyaga minden gazdaságban megterem, erjedő hullott gyümölcs és a gabona a legközségesebb termények. A magas adók elkerülése is vonzó volt, nem is szólva arról a lehetőségről, hogy nagy kapacitású, több ezer liter előállítására képes szeszfőzdek az adó befizetését elkerülve sokkal olcsóbban adhatták el termékeiket. Aki pedig egyikkel sem rendelkezett, még mindig lophatott alkoholt. Nem véletlen, hogy a hatóságok egyik legfontosabb feladatuknak az ilyen szeszfőzdek és eladók felderítését tekintették.

Ez azonban nem ment mindig könnyen. A tolvajok

Szőlőművelés, borkészítés és -kereskedelem az ókori Egyiptomban (kb. i.e. 1500)

szorgosak és leleményesek voltak. Így például azok is, akik az 1930-as években a sepsiszentgyörgyi piacon árulták az uzoni községi szeszfőzdeből lopott párlatot. A rendőrség csak arra figyelt fel, hogy néhány autó túl gyakran indul el és érkezik meg Uzon felől, mivel a tolvajok egyszerűen tértek egyet, amikor elfogyott a készletük. Máshol a be nem jelentett szeszfőzdek úgy elburjánzottak, hogy lehetetlen volt fellépni ellenük. A Bihar megyei csendőrök egyik jelentése szerint – szintén a harmincas évekből – a megyében lehetetlen volt megakadályozni a kukoricából szeszt főzők elterjedését. Az előző évben hiába foglaltak le több mint 180 lepárlóberendezést és 3400 kg (akkor még így mérték) gabonaszest, ez semmit sem segített, a tiltott szeszfőzés a megye magyar községeiből feltartóztatlanul átterjedt a román falvakra is. De persze az sem könnyítette meg a hatóságok dolgát, hogy a csendőrök maguk sem vetették meg az alkoholt. Egy Kolozs megyei csendőr például, mielőtt összetűzésbe keveredett volna egy földművessel, nem csupán a kocsmákat kereste fel, hanem egy illegális lepárlót is, és mindenhol fogyasztott a pálinkából.

A tiltott szeszfőzésnek talán nem is a hatóságok vetettek véget, hanem a városiasodás és a földbirtok koncentrációja. Egyre többen éltek városban, ahol nehezebb volt hozzáférni az alapanyagokhoz és a szeszfőzdekhez, illetve egyre kevesebben éltek mezőgazdaságból, ahol nagy mennyiségben juthattak megfelelő alapanyaghoz. A nagyobb termelőket ellenőrizni is könnyebb volt, ha pedig az állam vette kezelésbe a földeket, végképp lehetetlenné tette a nagymértékű tiltott szeszfőzést. Ez ma már azokban az országokban sem jelentős (például Svédországban), ahol az állam továbbra is magának tartja fenn az alkoholforgalmazás jogát.

A betyár balladája

Kedves Olvasók, bizonyára megfigyeltétek, hogy az eddig bemutatott népballadák elbukó hősei egytől-egyet asszonyok voltak. Nem véletlenül, hiszen a legtöbb népballada az ő tragédiájukat mondja el. A harc, a hősiesség csak ritkán lesz a népballada témája. Ilyen balladák a betyárballadák. Tekintettel arra, hogy a korábbi dallamok helyett pergőbb ritmusra énekelik, új stílusú népballadának nevezzük őket.

Több évvel ezelőtt a *Cimborában* írtunk már a nép üldözött hőseiről, a betyárokról. A kurucharcok (1703–1711), majd a polgári forradalom és szabadságharc (1848–1849) szervezői a jobbágyi terhek törlését hirdették meg, a jobbágyok és a parasztok önkéntes jelentkezésére számítva. A harcok elbukása után a jobbágyok nem térhettek vissza korábbi környezetükbe. Földönfutóvá váltak, erdőkben, nádasokban, hegyekben húzták meg magukat. Hozzájuk társultak a feudális terhekkal elégedetlen bujdosók, a lázadók, a szökött katonák, a koldusok.

A betyárvilág a Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc elbukása után alakult ki. Bár nagyon eltérő okok vezettek a betyárkodáshoz, ezek mind a feudalista társadalom konfliktusaira vezethetők vissza. Miközben a betyárt a törvények nevében üldözték, börtönbe zárták, kivégezték, valójában közösségi érdekekért harcolt, ezért a nép hőse volt. A fennmaradt történetek szerint szokimondó, lázadó természete miatt került összeütközésbe a feudális urasággal, a megyei hatóságokkal. A merev törvényeket megkerülve igazságot szolgáltatott, megleckéztette a zsugori, kegyetlenkedő urakat, a tőlük elrabolt értékeket szétszította a szegények között. Ezzel szerezte meg a nép rokonszenvét. Ha kellett, büjtették, rejtegették, étellel vendégelték meg. Tetteikről, sorsukról történeteket meséltek, balladát és dalt énekeltek, a róluk szóló verses történeteket ponyván árusították. Hosszú időn keresztül a farsangi, a karácsonyi betlehemes játékok rokonszenves szereplői voltak. Azt tartották a betyárról, hogy a golyó nem fogja, hogy kilenc vármegye pandúrjaitól sem rémül meg.

Minden vidéknek megvolt a betyárhőse. A Dunántúlon Sobri Jóska, Savanyú Jóska, Patkó Pista (Bandi), a Felvidéken Vidrócki, az Alföldön Zöld Marci, Bogár Imre, Angyal Bandi, Rózsa Sándor tartotta rettegésben az urakat. Fábián Pista a szalontai erdőkben ütötte fel tanyáját. A szlovákok betyárja Juraj Jánosik, a románok

ké Pinteá Gligor, a lengyeleké Ondras volt. A magyar betyárok a nagyurak esküdt ellenségei voltak, Rákóczi Ferenc, majd később Kossuth Lajos vezetésével a labancok ellen harcoltak. Román társaik a bojárok ellen lázadtak. A bolgárok és a görögök a török ellenség ellen küzdöttek.

A magyar betyárballadák hőse: 1. lovat lop, ezért a vármegye hajdúi üldözik; 2. a betyár a csárdában mulat, a hajdúk hívatják, de ő nem hajlandó egyezkedni velük; 3. a csárdában mulat, a zsandárok jöveletek lóra pattan és elvágat; 4. a Tisza partján meglepi az álom, a zsandárok bekerítik, ám a betyár fegyverével kivereke-di magát közülük; 5. foglyul esik, börtönbe zárják vagy felakasztják. A betyárballadák előadásakor használt gyakoribb formulák a következők voltak: *Esik eső, szép csendesen csepereg* (a betyárballadák gyakori bevezető formulája, az erdőkben, nádasokban lappangó betyár mostoha életkörülményeire utal); *Nem bántjuk mi a szegényt, / Csak a nagygazda-legényt; / Szegényeknek adakozunk, / A nagygazdát kiraboljuk* (ezek a sorok a betyár népszerűségét és úrgyűlöletét hangoztatják); *Ez az utazólevelem* (amikor a zsandárok meglepi az alvó betyárt, s az utazólevelét kéri, a betyár fegyverével rájuk lö, ezt a választ adva a felszólításra); *Jaj istenem, mit csináljak, / Szaladjak-e vagy megálljak?* (az üldözőbe vett betyár töprengése ez: ha megáll, elfogják és börtönbe viszik, ha menekül, lelövik lováról); *Lova lába megboltott egy gyökérben* (ez a sor a betyárral szembeni csodálatot fejezi ki: bukása, kézrekerülése a véletlennek tulajdonítható); *Sárga csikó nem eladó* (a betyár válasza ez a lovára alku-dozó zsandároknak) – majd ezt teszi hozzá: *Mert ha arra csendőr ülne, / Még a madár is rab lenne.*

A betyárballadák közkedveltségét bizonyítja, hogy a cselekményük állandóan lokalizálódott. Egy kézdimartonosi változatban Bogár Imre a lopott lovat a vásárhelyi piacra akarja hajtani, a csikjenőfalvi változatban a karcfalvi vásárba igyekszik, egy eresztevényi változatban a betyár a szentgyörgyi vásárba viszi a csikót. Rózsa Sándor a kézdiszentléleki balladában lovára patanva ezt mondja neki: *Vigyél engem szentléleki Perkőre.* Egy betyárdal kezdő strófájában különböző településneveket találunk: *A zágoni / Zabolai / A kibédi / A dánfalvi csárdában / Ecet ég a lámpában.* Bogár Imre ditrói balladájában: *Most faragják jó Ditróban azt a fát, / Amelyikre Bogár Imrét akasztják.*

Erdélyben Rózsa Sándor volt a legnépszerűbb betyár. Az eső elől csárdába húzódik, az időt borozással mulatja. A kocsmárosné strázsát álló leánya figyelmezteti a zsandárok érkezésére. A betyár lóra pattan, vágat, ám a lova megbotlik egy kiálló gyökérben, elfogják, bilincset vernek a kezére, Szamosújvár börtönébe zárják. A fogoly üzenetet küld feleségének vagy édesanyjának, hogy gyermekeit is betyárnak neveljék: „Hadd rúgják le a csillagot az égről, / Hadd pusztítsák ki a zsandárt a földről!”

A *betyár* szavunk oszmán-török eredetű. Eredeti jelentése: dologtalan suhanc, nőtlen legény. Másodlagos jelentése: korbély, munkakerülő. Mai jelentését az 1800-as évek első felében nyeri el: útonálló, rabló, zsvány, tolvaj, haramia.

Lova lábba megbotlott

(Rózsa Sándor)

Esik eső, szép csendesen csepereg,
(de) Rózsa Sándor a kocsmában tekereg.
Kocsmárosné, bort ide (j)az asztalra,
Legszebb lányát állítsa ki strázsára.

Édesanyám, én a strázsát nem állom,
Amott jönnek a fegyveres zsandárok.
Rózsa Sándor nem vette ezt tréfára,
Fölugrott a bársonyszőrű lovára.

Gyí, te lovam, vigyél el a pusztába,
Vigyél el a nagybakonyi erdőbe.
Lova lába megbotlott egy fenyőbe,
Ott fogták el Rózsa Sándort örökre.

Megizenem a kedves feleségemnek,
Gondját viselje (j)a két gyermekemnek.
Se juhásznak, sem bojtárnak ne adja,
Mindig csak a betyárságra tanítsa.
Se juhásznak, sem bojtárnak ne adja,
Apja helyett betyárságra tanítsa.

Énekelte Szántó Ferenc (sz. 1923) Mezőbodon, 1985-ben.
Lejegyezte Keszeg Vilmos.

Keszeg Ágnes illusztrációja

Amikor „forrt” a hidegháború

A Bikini együttes az 1990-ben kiadott, *Közeli helyeken* című lemeze egyik számában (*Amerika*) két szuperhatalom Európáért folytatott küzdelméről énekel: „Amilyen jó nő Amerika, pont olyan férfi Oroszország / A Dunát a lábuk közé fogják és szorítják, szorítják...” Nézzük, miből is állt ez a több évtizeden át tartó versengés, küzdelem.

A Vasfüggöny által kettéosztott nyugati, kapitalista világ és keleti, szocialista tömb között 1945 és 1989 között állandó feszültség, versengés volt. Az egyik tábor élén az Amerikai Egyesült Államok, a másik élén pedig a Szovjetunió állt. A két szuperhatalom és szövetségeseik közötti feszült versengést hidegháborúnak nevezik. Egy idő után mindkét fél rendelkezett atombombával, tehát kölcsönösen elpusztíthatták volna egymást. Ezért a hidegháború nem jelentett tényleges, közvetlen katonai összecsapást, hanem inkább kulturális, ideológiai, gazdasági, politikai vetélkedést. A két fél folyamatosan arra törekedett, hogy az élet minden területén bizonyítsa felsőbbrendűségét. A nyugatiak az Észak-Atlanti Szerződésbe (NATO) csoportosultak, a keletiek pedig a Varsói Szerződésbe. Nagyon fontos tétje a volt a versengésnek az is, hogy ki mekkora befolyást szerez a két táboron kívül maradt területeken, országokban (Ázsia, Latin-Amerika, Afrika). Mindkét fél azt szerette volna elérni, hogy ezek az országok saját befolyása alá kerüljenek. Ezeken a területeken több esetben nyílt katonai összecsapásokra is sor került. Érdekes, hogy a két szuperhatalom katonái nem közvetlenül csaptak össze. Ez azt jelentette, ha az egyik fél harcolt az adott országban, akkor a másik nem nyíltan avatkozott be, hanem az illető ellenségét támogatta fegyverrel, technikával, pénzzel stb. Ilyen volt például a vietnami háború, ahol az amerikaiak a szovjetek és a

kínaiak által támogatott vietnami kommunista párt híveivel harcoltak. A szovjetek által megtámadott Afganisztánban az amerikaiak pénzt, fegyvert adtak az ellenállóknak. Érdekes jelenség, hogy az amerikai segítséggel (is) a szovjetek ellen harcoló tálibok később, a hidegháború megszűnése után, az Egyesült Államok ellenségévé lettek. A hidegháborúnak tudható be az is, hogy egy véres háború után Korea két részre, a ma is létező Dél-, illetve a kommunista Észak-Koreára szakadt. A sorozatunk előző részében említett berlini konfliktus is a hidegháború részét képezte.

A két fél a végzetes háborúhoz 1962-ben állt a legközelebb. A Szovjetunió rakétakilövő rendszert telepített az Egyesült Államokhoz nagyon közel fekvő, kommunista Kubába. Az amerikai hadsereg blokád alá vette Kubát. A Szovjetunió nem szeretett volna háborút, ezért kihátrált a konfliktusból. A hidegháború során mindkét fél folyamatosan növelte és fejlesztette fegyverkészletét: nukleáris töltetű bombák, rakétakilövő és -elhárító rendszerek, tengeralattjárók, páncélosok stb. Ez kihatással volt a technológiai fejlesztésekre, még az űrkutatásra is. A szovjetek jutottak ki először a világűrbe, az amerikaiak pedig elsőként szálltak le a Holdon. Egy hidegháborús vicc is jól érzékelteti a feszült, néha értelmetlen versenyfutást: Az amerikaiak jelzik a Jóistennek, hogy a szovjetek a Holdat vörösre (a kommunizmus színe) festették. A Jóisten azt válaszolta nekik, ha már a vörös szín adott, írjátok rá, hogy Coca-Cola.

A nyolcvanas években a fegyverkezési verseny az amerikaiak révén kijutott az űrbe. Az Egyesült Államok így és itt próbált meg védekezési rendszert kiépíteni a szovjet rakéta-rendszer ellen. A folyamatot csillagháborúnak is nevezi a szakma. Nem véletlen, hogy ebben az időszakban született meg a nagyszerű *Csillagok háborúja* című amerikai sci-fi – fantasy film. Nagy volt a versengés ideológiai téren is, hogy melyik világkép a leghatékonyabb. Mindkét fél aktív propagandát folytatott a másik ellen, igyekezett kidomborítani annak gyenge pontjait. A két tábor országai közötti sportvetélkedők is túllépték a sport határait, igazi presztízscsacáták voltak, hogy ki szerez több világbajnoki címet, olimpiai érmet. Egy amerikai-szovjet jégkorong-döntő vagy kosárlabda-mérkőzés jóval többet jelentett, mint egy egyszerű meccs. Arra is volt példa, hogy a két fél kölcsönösen bojkottálta a másik által rendezett sporteseményt. Az amerikaiak nem vettek részt az 1980-as moszkvai olimpián, a Szovjetunió és szövetségesei (leszámítva Romániát) az 1984-es Los Angeles-i olimpiát bojkottálták.

A hidegháború a szocialista tömb és a Szovjetunió szét-esésével szűnt meg a kilencvenes évek elején.

A térképen vastag fekete vonallal jelölt Vasfüggöny kettéosztotta Európát

Intim szférák zenéje

Mindenkinek más az intim szférája. Mielőtt azonban egy vállrándítással elintéznénk ezt, hogy náná, ez így van, mit kell ezen most csámcsogni, nézzük meg közelebbről, mit is jelent az, hogy intim szféra.

Mi jut eszedbe arról, hogy intim, no meg arról, hogy szféra? Nekem a meleg, a bensőséges, a meghitt, a közeli. A szféráról pedig a gömb, az ég. Mi is akkor az intim szféra? Egy bensőséges, meleg gömb? Netalán a közeli ég? Hát mik vagyunk mi? Csillagok? Ha csak a szavak szintjén maradunk is, gyanús kép jelenik meg a szemem előtt. A saját világa közepén álló ember, aki körül ott a kék ege, amely, mint védelmező gömb, mint egy burok veszi őt körül. És ebben a gömbben, ebben a meghitt melegségben, amit a sajátunknak érzünk, ott-hon vagyunk.

Ha ebbe a magunk körül hordozott világunkba egy nemszeretem ember kerül be, rögtön felborul az egyensúly, az ő gömbjének hangulatával bekavar a miénkbe.

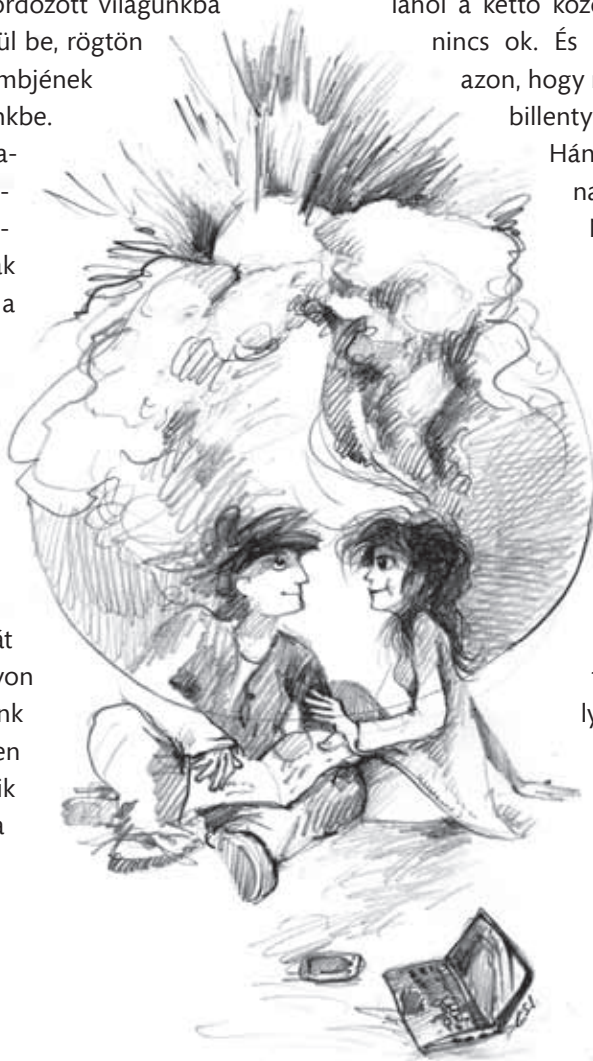
Hirtelen rosszul érezzük magunkat, azt mondjuk, rossz ennek az embernek a kisugárzása. De lehet, egyszerűen csak az van, hogy az ő világának a hangulata nem passzol a miénkkel. Mint amikor a rádióhullámokat megzavarja valami. Nem fogjuk egymás jelét, sőt, lehet, annyira összezavarodunk, hogy a sajátunkat sem. Ha szeretem ember kerül be, akkor lubizoló érzések hullámanak át rajtunk. Úgy érezzük, nagyon tágas lett hirtelen körülöttünk a világ. Nem is csoda, hiszen otthon érzed magad a másik gömbjében, ez olyan, mintha a sajátod megduplázódna. És az már elég nagy világnövekedés.

Vannak kultúrák, ahol – talán a népsűrűség, a mentalitás vagy az is lehet, az éghajlat miatt – az intim

szféra nagyon szűk. Ezeknek az embereknek a felfogása szerint a lökdösődés, egymás gyakori megérintése (legyen az pozitív vagy negatív gesztus), a heringszerű tömegközlekedés teljesen természetes dolog. Más kultúrákban az intim szféra tiszteletben tartása vezeti az íratlan szabályok listáját, olyannyira, hogy könyveket írnak arról, mennyiszer és hogyan kell a szülőnek megölelnie a csecsemőjét, hogy az egészségesen fejlődjön. Éltem már mindkét kultúrában. És bár az elsőben, a szűk intim szférájú kultúrában élők eleinte gyakran tűntek udvariatlanoknak, idegesítőeknek, mégis, sokkal emberségesebbeknek találtam ezeket az embereket, mint a tág intim szférájú kultúrában élőket.

Most ismét a szülőföldemen élek. Ez, úgy érzem, valahol a kettő között van. Látszólag aggodalomra nincs ok. És mégis gyakran elgondolkodom azon, hogy manapság hányszor érint kezünk billentyűzetet és hányszor emberi bőrt?

Hányszor ölelünk meg valakit egy nap, és hányszor küldünk sms-t? Nehezünkre esik-e megmondani valakinek személyesen, ha értékeljük egy képét vagy egy munkáját, amit a Facebook-on lazán lájkoltunk? Érezzük-e még az igényét annak, hogy bátorítónan megveregessük a másik vállát, megöleljük, ha szomorú, vagy, ha úgy érezzük, repesik bennünk az öröm? Nos, mindezek kérdések. A választ ki-ki maga tudja, vagy ha nem is tudja, elgondolkozhat azon, milyen intenzitású az a boldogság, amikor a másik emberrel lubizkolunk összemósódó intim szféráinkban, és egyszerűen csak jól vagyunk így együtt, és milyen az, amikor on-line, tehát állandó készenlétre kapcsolva ücsörgünk egymagunkban, és várjuk a visszajelzést: jó vagy, bébi!

Csillag István illusztrációja

Könyvlapokról mozivászónra

Láttátok a *John Carter*-t? Igen? Akkor ne nézzétek meg még egyszer. De ha nem láttátok, menjetek el valamelyik moziba. És filmnézés közben jusson eszetekbe, amikről itt írok.

Tehát: a *John Carter* című film (rendezte Andrew Stanton – igen, az, aki a *Nemo nyomában*-t meg a *WALL-E*-t is dirigálta) egyszerű világba viszi vissza a nézőt. Mára kicsit elveszett világnak tűnik ez a hely, ahol még elég egy sármos, izmos férfi hős, aki a Jó ügyét végigveri a se-szeri-se-száma gonosz ellenlábason. Persze, kell mellé egy csinos, ideál-idomú hölgy is, akivel majd ásó-kapa lesz a történet végén. Meg persze kellene a gonoszok: jelen esetben szörnyebbnél különösebb marsi lények légiói. A film sokat merít a *Csillagok háborújából* és az *Avatar*ból, de a korábban készült *Flash Gordon*-ból is. Azt olvasni mindenütt, hogy a műfaja sci-fi. Nem igaz. Attól, hogy egy történet más bolygón zajlik, még nem lesz belőle sci-fi. A legjobb esetben is fantasy-ról beszélhetünk. De annak nagyon is az. Érdekes megfigyelni benne az *Avatar* alapötletét: egy 19. századi ember látszathalottként fekszik a Jasoom-on (gyengébbek kedvéért: a Föld bolygóról van szó), avatarja (na jó, ebben a filmben nem így hívják) pedig gigászi küzdelmet folytat a Barsoom (Mars) megmentéséért.

Szép. De a figyelmes olvasó máris kritikával illethet. Hogy milyen *Avatar*-alapötletet is kellene megfigyelni? Hiszen a *John Carter* az *Avatar* után készült. Ez így igaz. Viszont az irodalmi mű, amit Stantonék feldolgoztak (és amiből a *Csillagok háborúja* meg az *Avatar* is alaposan merített) kereken száz évvel ezelőtt jelent meg, 1912-ben. Magyar fordításban is létezik. A *Mars hercegnője* címmel kapható a magyarországi antikváriumokban. És nem mindennapi darab. Egy nem mindennapi író első, kötetben megjelent regénye. Az író neve Edgar Rice Burroughs. Na, ezt a nevet érdemes megjegyeznie mindenkinek, aki a kalandos irodalmat kedveli. (Meg a kalandos filmeket, persze.) Méltó társa ugyanis a szélesebb körben ismert, „hasonszórú” szerzőknek: Jules Verne-nek, Herbert George Wells-nek, Sir Arthur Conan Doyle-nak meg a többieknek. Egészen elképesztő életút és -mű tulajdonosa. 1875-ben született Chicagóban. Volt hivatásos katona, írószerbalt-tulajdonos, gyári munkás, aranyásó, könyvelő, beszállító, még vasúti

rendőr is. Később meg kormányzó. (Ezt csinálja utána akárki munkavállaló manapság!) Aztán 35 évesen úgy gondolta, tud ő is olyan ponyvaregényeket írni, mint bárki más a prérin. Na, ebben nem volt igaza. Sokkal jobbakat tudott írni. Eleinte lapokban hozta a formáját, aztán a nevezetes 1912-es évben megjelent a már említett első könyv. (A film egyébként, bármennyire igyekszik is kompenzálni a bravúros effektusokkal, 3D-hatással, egyebekkel, csupán satnya árnyékát viszi vászonra az eredeti történetnek. Ergo muszáj elolvasni a könyvet.) És innen nem volt megállás. Nem számoltam meg a Rice Burroughs-életmű darabjait, de hogy a szám megüti az ötvenet, az holtbiztos. Rice mester egyébként nem volt az a fellegjáró író, aki penzumszerűen feji az ihlettehén tőgyét. Jó üzleti érzéke is volt, ami írófajtánál ritka. Ezért aztán ha kitalált egy jó figurát, írt rá legalább féltucat sztorit. Egy esetben azért eltért a szabálytól. Ez a karakter a világhírű Tarzan, a majomember. Tarzanról huszonkilenc könyvet írt Rice Burroughs úr. (Tarzanról egyébként várost is neveztek el az Egyesült Államokban. Egy farm köré épült a város. A farm ura nem volt más, mint Edgar Rice Burroughs.)

Naná, hogy a filmvilág lecsapott az egzotikus majomemberre. Az első Tarzan-hangosfilm 1932-ben készült, egy bizonyos Johnny Weismüllerrel a főszerepben. Aki a maga részéről egy Szabadfalu nevű helyen született 1904-ben. A falut ne keresd a térképen, figyelmes Olvasó. Ma már Temesvár része. Vagyis a majomember megtestesítője honfitársunk. Igaz, szülei még a gyermek születése évében kivándoroltak Amerikába, ahol, ugye, kolbászból van a kerítés. Nem tudom, a szülők hogy boldogultak, de a kölyök nagyon befutott. Ő volt az első ember a világon, aki egy perc alatt úszta le a száz méteres távot. 67 rekordot döntött meg, ötszörös olimpiai bajnok volt. És Tarzan. Hogy aztán koldusszegényen szálljon a sírba.

Ha belegondolok, csupa fantasy, ami ezekkel az emberekkel történt. Legalábbis az átlagpolgár szemzőgéből. No, hát ezeket ne felejtsetek, miközben nézitek a *John Carter*-t. Mert így is lehet filmet nézni. Sőt, megkockáztatom: így érdemes.

A piztricgomba (*Polyporus squamosus*)

Veress Magda így ír erről a gombáról: „... régóta kedvelt étel és «nagyvad»-számba menő zsákmánya a gombagyűjtőknek. Ugyanakkor elsősorban rettegett farontó az erdészek, kertészek szemében.”

Általában lombhullató fákon vagy azok kidólt, kivágott tuskóján terem, sokszor emeletesen. Kör-, ovális vagy vese-alakú. Kedvencei közé tartozik a diófa, a juhar, de lucosban is előfordul. Rövid, nyélszerű, feketés tövű tönkkel kapcsolódik a fához, taplószerűen. 1–4 cm vastagságú kalapjának a színe fehéres, sárgás–krémszínű-barnás pikkelyekkel, felülete körkörös elrendezett. Akár 50–60 cm átmérőjűre is megnőhet, alul sárgás színű a pár milliméteres, likacsos, tönkre lefutó pórusos rész, amelyet, akár csak könnyen lehántható „bőrét”, ajánlatos lehúzni megtisztításakor.

A fiatal gomba fehéres húsa sajtyszerű és kellemesen lisztszagú, az idősé szívós, bőrszerű. Spórái fehér színűek. Áprilistól októberig nyúlik termésideje, Erdélyben többnyire május és június jelenti a csúcsidényét. Ősz-televeszthető más tág pórusú rokonaival, de mérgező gombával nem.

A háromszéki magashegyi településen, Kommandón emberemlékezet óta szokás összeállniuk legényeknek, férfiaknak, s többnyire csoportosan és nagy mennyiségben szedik a bükkösökből (élő és holt fáról egyaránt) a *pizpiricet*, s főleg savanyúságnak teszik el. Közkedveltnek számít a faluban, s persze tudják, hogy jól meg kell főzni, csak az a felhasználandó, amelyik még friss, fiatal.

Mai népi nevei közé tartoznak például a következők (többnyire saját gyűjtés alapján): *bagolygomba* (Alföld, Csongrád m.), *diófacsöpörke* (Szlavónia), *di(j)ófagomba* (Csík, Felső-Szigetköz, Háromszék, Ipoly mente), *huhugomba* (Mátra vidéke), *pizpiric(gomba)* (Háromszék, Nyárádmente, Nyikómente, Barcaság), *pizpirisz* (Sepsiszek), *pisztiric(gomba)* (Csík, Háromszék, Homoródmente, Moldva, Nyárádmente, Sóvidék). Beszédes, a gomba tulajdonságaira utaló nevek a fentiek, a többségük tarka, pikkelyes voltára, kinézetére utal, több név pedig a fára, amelyiken terem (dió, szil).

Sokfelé úgy tartják – nem csupán Moldvában (például Háromszéken is) –, hogy: *Bé ke szürni botot neki s kesse levágni, me ha kézze, akko hamar vénül meg* (Bákó megye).

Homoródmenti, háromszéki és barcasági elkészítési módjait ajánljuk:

- *Miko fiatal, tokánynak jó. A zsírba hagymát vágunk, aztán a forró zsírba tesszük a megpuolt gombát. Van, aki mártással eszi, általában tesznek paprikát is belé a són kívül.*

- *Mi legtöbbször ecetes vízbe tesszük el, borssa és sóva, vékonyra s hosszúkásan felszeletelve, ahogy a laska, ez is nagyon jó savanyúság.*

- *Fasírtat csinálunk belőle.*

A kalotaszegi Damoson „bőrt festenek a levélvel”. Hasonló felhasználása ismeretes Csikban is, azt is tudjuk, hogy az itteni szücsök Udvarhelyszékről és Háromszékről szereztek be a *diófagombát*. A háromszéki Árapatakon ugyancsak festettek vele.

Pályázati értékelő

A szín-téren:
a Cimborák pályázatának nyertesei

Szervusztok, Cimborák!

Nagy örömünkre szolgált, hogy megint összeszedtetek magatokat, és ilyen szép munkákat küldtetek a pályázatunkra. Jó volt a téma, úgy álltak a csillagok, kedvezett az idő...

látjuk, ezt az egyszerű, de biztos vonalakkal megoldott jelenetet, amely kitölti az előteret, mintha egy dombon történe mindez. Háttérben, a távolban, a völgyben zajlik az élet, megy a munka. Gratula!

Bagoly Annabella hatodik osztályos diák egy kréta-rajzot küldött. A barnás háttérű, borongós hangulatú helyszínen csodálatos lények, bogaras figurák léteznek. A szoborszerű figurák fekete kontúrja nagyon kifejezővé varázsolja ezeket az érdekes személyeket. A főhős apró figurája színes öltözékével hívja fel magára a figyelmet.

Bagoly Annabella

Cserei Réka

Keresztes Zsolt

Lőrincz Kónya Sándor

A zsűrinek nem sikerült sorrendet kialakítania, annyi vagány munkát választott ki, hogy végül Cimborák-díjnak nyilvánított kilenc művet, amelyek szerzői nyári táborunkba lettek hivatalosak ily módon. Ezek mellett még körülbelül 20 munka kaphatott volna díjat, annyira ügyesen dolgoztatok – erre nekünk nem futotta, de egy kiállításon majd megtekinthetitek őket, hamarosan.

Jelen lapszámunk borítóján Jakab Júlia hatodik osztályos diák illusztrációját láthatjátok, *A székely asszony meg az ördög* című mese ihlette. Cimboránk ügyesen dolgozott a térsíkokkal, a részletekkel, nagyon kifejezően használva a tollat, ceruzát, festéket. Előtérben, nagyban a cselekményt

Valamit hozott a népeknek, békével jött, azt hiszem. Nagyon tetszik!

A szintén hatodik osztályos Dinka Levente megoldások tekintetében nagyon leegyszerűsített munkát küldött. Vízfestéket, fekete markert használt. Ott vagyunk a sárga ég alatt, ahol mindennek lelke van. Együtt nézzük a felhővel, fával, amint a két sátor között az egyik csukott szemű cimboránk barátját fej a fejen tartja meg, lábait a sárga égen pihenteti, nyugalomban. Hát, ez igen!

Lőrincz Kónya Sándor (VI. oszt.) kollégája Leventének. Hasonló technikát használ, egy picit részletesebben kidolgozva. A kép két oldalán két, arccal rendelkező fa hajlik be ágaival a képbe, keretezi azt. Hátul, fent egy hatalmas Hold

képezi a hátteret, sárga-kék párosításban. Formatársa lent a tő, úszkálnak benne kisebb-nagyobb élőlények. Közöttük a többkarú vagy a futurista ábrázolások óta mozgásban lévő főhóst láthatjuk, épp kézállásban. (Nagy tornászok ezek a kollégák! :)) Ő az összekötő elem ég és föld között, az axis mundi. Mindez nagyon kifejezően, tudatosan, leegyszerűsítve. Gratulálunk, pajtás!

Ha világgá mennék, valószínű, hogy egy adott ponton elérnék egy olyan kapuhoz, amilyent láthatunk Szavuly Róbert hetedik osztályos diák fantasztikusan színpompás művében! Ebben a lenyűgöző munkában minden centiméter ki van dolgozva, anélkül, hogy zsúfoltság érzetét keltené.

Surdu Andrea cimboránk ősi technikát alkalmaz színes világunk ábrázolására. A magasból nézünk le rá, mint egy térképre, de mindent oldalról látunk, minden ki van terítve, így akár négy különböző oldalról is nyerhetünk négy gyönyörű munkát. Tessék, kérem, itt egy alkotás, amelyen a világ csodálatosnak tűnik!

Keresztes Zsolt (V. oszt.) kiváló színes grafikán mutat nekünk egy bevetést. Három lovag háromfejű csodalényen röpköd egy erőd felett. Lobban a tűz, nyilak suhannak, kövek röpködnek, zajlik a hódítás. Elhiszem Zsoltnak, hogy van ilyen, és hogy így történik. Nézzétek meg jól ti is. Remekmű!

Hogy a világot néha fekete-fehérben látjuk, mint egyes állatok, arról meggyőző Cserei Réka hatodik osztályos diák

Dinka Levente

Gábor Balázs

Surdu Andrea

Szavuly Róbert

Két részre osztja barátunk a teret. A kép alsó felében láthatjuk őt, amint egy ösvényen halad, természetes környezetben a mágikus szárnyaskapu felé. Azon túl a veszedelmes világ van, meteoritok zuhannak, vulkánkitörések zajlanak, a bizonytalan vár ránk. De menni kell tovább. Gratulálunk a főműhöz!

Gábor Balázs nyolcadik osztályos diák egy fantasztikus-tudományos világképet jövendöl színes ceruzarajzával. Kimerően, tudatosan felépített világ ez, súlyos, mégsem rideg, idegen, mégsem ijesztő. Valahol a magasban, a tetőn vagyunk. Ide mászik fel valaki, talán a főhős, hogy megismerje a mást, tegyen próbát, meghódítsa a világot, ki tudja, mit... A vízióért gratuláció jár!

erőtjeljes ceruzarajza. A kompozíció egyszerű, a vonalvezetés magabiztos, a főhős óriási szemében pörgeti valaki a filmet: az élet szakaszai a természettel való viszonyukban. Gazdag motívumvilág bontakozik ki a kép többi részén is, dekoratív elemek között felbukkan többek között a szerelem, ami nélkül mit is ér az élet... Vegyetek példát erről, Cimborák!

Színpompás bajnokok

A Nyugat-Afrika esőerdőiben élő mandrill (barázdált arcú pávián) a legtarkább emlős és a nem emberszabású majmok családjának a legnagyobbja is

Kilométereken át képes 60–70 km/h körüli sebességgel szaladni az állatvilág hosszútávú futóbajnoka, a villásszarvú antilop

A leglassúbb szárazföldi emlős, a dél-amerikai esőerdőkben élő háromujjú lajhár két méternyi utat tesz meg percenként – ha nagyon siet

Az emlősök távolugró versenyének egyik bajnoka – a maga hatméteres csúcsteljesítményével (amúgy nekifutás nélkül!) – a Fülöp-szigeteken élő, mindössze arasznyi koboldmaki

Legtarkább európai madaraink egyike, a gyurgyalag (méhészmadár) okos is: mielőtt lenyelne a méheket, darazsakat, ügyesen kitépi fullánkjukat

A legkisebb madár, az alig 6 cm hosszú és 2 g tömegű kubai méhkolibri másodpercenkénti szárnycsapásainak száma a kilencvenet is elérheti

A legnagyobb rák a japán tengeri pók: 4,5 méter hosszú lábaival akár autókon is könnyedén átlépkedhetne, ha kimerészkedne a szárazföldre

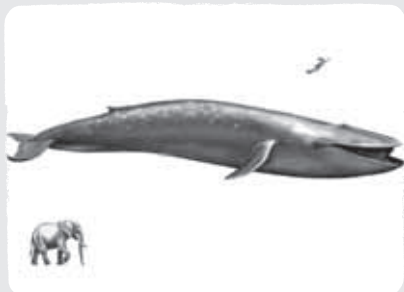
A legnagyobb nappali pillangó az Új-Guineában honos Alexandria királynője: szárnyfesztávolsága eléri a 28 cm-t

A legnagyobb szárnyfelületű pillangók, az éjjeli lepkék nagy családjához tartozó atlaszlepkék Délkelet-Ázsia trópusi esőerdőinek lakói

Az állatvilág bajnokai

A valaha élt legnagyobb állat, a kék bálna mellett valósággal eltörpül a legtermetesebb szárazföldi emlős, a négy méter magas, 10–12 tonnás afrikai elefánt

A Föld legkisebb emlősállata a Thaiföldön élő, 3 cm hosszú és 1,5 g tömegű dongó denevér (képünkön), a második helyezett az Európában is honos etruszk törpecickány (3–4 cm, 1,5–2 g)

A legnagyobb rágcsáló, a dél-amerikai vízidisznó (kapibara) hossza elérheti az 1,3 métert, testtömege a 65 kg-ot

Bajnokok, csúcstartók szép számmal vannak az állatok világában is. Egyesek méretükkel, erejükkel, mások „sportteljesítményeikkel” vagy éppen étkezési, alvási szokásaikkal vívják ki az első helyek egyikét és jutnak a képzeletbeli dobogóra. Közülük válogattunk, az eddig mért adatokra hivatkozva, ami nem jelenti azt, hogy nem létezhet az általunk említett rekordereknél gyorsabban száguldó, nagyobbat ugró, apróbb vagy éppen falánkabb élőlény a Földön.

Óriások és törpék

Földünk leghatalmasabb és egyúttal leghangosabb állata az óceánokban, elsősorban a sarki vizekben élő kék bálna (óriás bálna). A tengeri emlős hossza meghaladhatja a 30 métert, tömege a 140 tonnát, mély hangja pedig akár 850 km távolságig is elhallszik a vízben.

A legnagyobb madár az afrikai strucc: a hímek rekordmagassága eléri a 2,75 métert, tömegük a másfél mázsát. Ami viszont a szárnyfesztávolságot illeti, az aranyérem a déli tengeren élő vándoralbatroszé: kiterjesztett szárnyának csúcsai között a távolság akár 3,5 m is lehet.

A legmagasabb szárazföldi állat – az orrát akár 6 méter magasan hordó zsiráf – a legkevesebbet (napi 1–2 órát) alvó emlősök egyike is

A madárvilág legnagyobb, legerősebb, leggyorsabban szaladó (72 km/h) és legnagyobb léptű (7 m) képviselője az afrikai savannák futómadara, a strucc

A vándoralbatroszok – a legnagyobb szárnyfesztávolságú madarak – napokig keringenek a tengerek fölött, még álomba is a levegőben szenderülnek siklórepülés közben

A szárnyfesztávolsági verseny ezüstérmese (3,20 m) az afrikai marabu, amely előkelő helyezést érhetne el a csúnyasági versenyben is

A legnagyobb gyík a 2–3 méter hosszú komodói varánusz (komodói sárkány), a legkisebbet, egy 1,6 cm-es törpe gekkót a közelmúltban fedezték föl a Dominikai Köztársaságban

Az óriásteknősök – úgy tűnik – a hosszú élet titkát is ismerik, a legidősebbek korát 200–250 évre becsülik (a Galápagos-szigeteken élő elefántteknős testhossza az 1,80 métert, testtömege a két mázsát is elérheti)

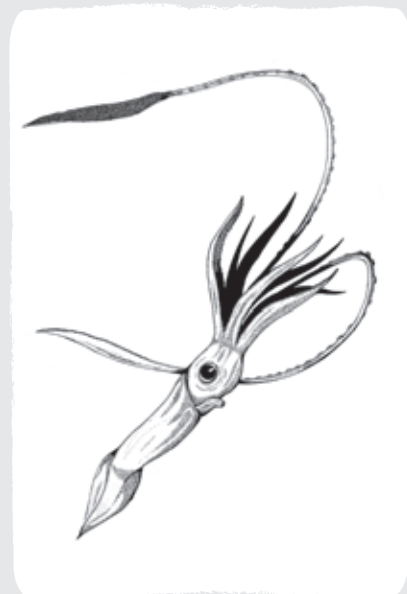
A békavilág óriása a közel 30 cm hosszú és 3,3 kg testtömeget is elérő, Kamerunban honos góliát béka, legkisebb rokona pedig az alig 1 cm méretű ibériai hegyi béka

A világ leghosszabb kígyója címet egy, Szumátra szigetén elfogott kockás pítón érdemelte ki: a bajnok hossza 14,85 m, tömege közel fél tonna

A hüllők családjában a legtermesebb az Indiában, Ausztráliában honos, 5–6 m hosszú bordás krokodil, a kétéltűek közül az 1,5 m hosszú kínai óriássalamandra. A legsúlyosabb óriáskígyó a két és fél mázsás dél-amerikai zöld anakonda, míg a legapróbb kígyó, a hangyatojással táplálkozó sárga vakkígyó inkább a földigilisztához hasonlít.

A gerinctelen állatok méret-rekordereit szinte lehetetlen lenne felsorolnunk, így csak néhányat mutatunk be közülük a több tonnányi óriáskalmártól a legparányibb ismert rovarig, a 0,3 mm szárnyfesztávolságú tanzániai fürkészdarázsra.

A legnagyobb puhatestű, a 8–10 m hosszú óriáskalmár még egy méretrekordot mondhat magáénak: neki van a legnagyobb – akár 25 cm átmérőjű – szeme is

A rovarok óriása az afrikai góliátbogár (a legnagyobb megmért him hossza 11 cm, tömege 70 g volt), a legkisebbekből, a tanzániai fürkészdarazsakból kb. negyvenezer tenne ki egy grammot

A világ leghosszabb ismert rovára, a fél méternél is hosszabbra megnövő indonéziai botsáska egyúttal a rejtőzés egyik bajnoka is

A leghosszabb hal a cetcápa (a hitelesített rekord 12,65 m), a legapróbb az ausztráliai Nagy Korallzátony szirtjei között úszkáló, mindössze 7–8 mm hosszú tömzsi csecsemőhal, amely egyúttal a Föld legkisebb gerinces állata is

Rövidtávon a legnagyobb (100–110 km/h) sebességgel az Afrikában és Dél-Ázsiában élő gepárd száguld

A leggyorsabban – holtversenyben az apró villásfarkú fecskével – a trópusi tengerek partvidékén élő fregattmadár repül, veszély esetén és hátszélben a talajhoz viszonyított 350 km/óra sebességet is megközelíti

A síkfutás madárbajnoka a röpképtelen strucc, a repülni is tudó madarak közül viszont a gyalogkakukk (kaliforniai futókakukk) szedi legszaporábban a lábát, tízet is lépve másodpercenként (sebessége 25–30km/h)

Zuhanórepülésben az abszolút bajnok (360 km/óra) a vándorsólyom, amelynek a látása is a legélesebb – állítólag a tőle 8 km távolságban repülő galambot is meglátja (a sas „csak” a 3,5 km távolságra levő nyulat veszi észre)

Kiemelkedő „sportteljesítmények”

Az állatok szaladási, úszási vagy repülési sebességét, ugrásaik hosszát, illetve magasságát nem könnyű pontosan megmérni, így a bajnokokra vonatkozó adatok is hozzávetőlegesek. A „sportteljesítmények” megítélése is viszonylagos, mert például könnyű az ausztrál óriáskengurunak 13 m távolságra ugrani, de próbálna csak meg testmagassága kétszázszorosára felszökkenni, mint a *bolhák*. És míg a *gepárd* – a leggyorsabb szárazföldi állat – testhosszának „alig” 24-szeresével egyenlő utat tesz meg másodpercenként, addig a rovarvilág futóbajnoka, a *svábbogár* a méretének ötvenszeresével egyenlő, másfél méter távolságra is elszalad ugyanannyi idő alatt.

Úszásban a fekete nyársorrú hal (képünkön) és az amerikai vitorláshal versengenek az elsőbbségért, mindkettő 110 km/óra körüli sebességgel képes úszni

A leggyorsabban repülő rovar a szitakötő (sebessége rövidtávon 60–70 km/h), amely – élő helikopterként – a levegőben mozdulatlanul maradni, sőt hátrafelé repülni is tud

Testméretéhez viszonyítva a legtávolabbra (3 m) a rokszenves szöcske ugrik, a legmagasabbra (0,5 m) a nem éppen közkedvelt bolha

A rovarvilág erőművészei az orrszarvúbogár és a Közép- és Dél-Amerika esőerdőiben élő herkulesbogár: mindkettő saját súlyának 850-szeresét képes elhurcolni

A legfalánkabb állat, a polyphemus lepke hernyója, fejlődésének két hónapja alatt testsúlyának 86 000-szeresét fogyasztja el (az újszülött gyerekeknek, ha állni akarná a versenyt, havonta 250 tonnányi tejet kellene meginnia)

Bár a legintelligensebb madarak – legalábbis a madártan tudósai szerint – a varjak, a madárvilág legjobb matematikusai a nyolcig is számoló hollók

A leghangosabbak versenyén – a kékbálna után – a dobogó második fokára a közép-amerikai mellényes bőgőmajom állhatna, amelynek hangja 16 kilométerre is elhallatszik

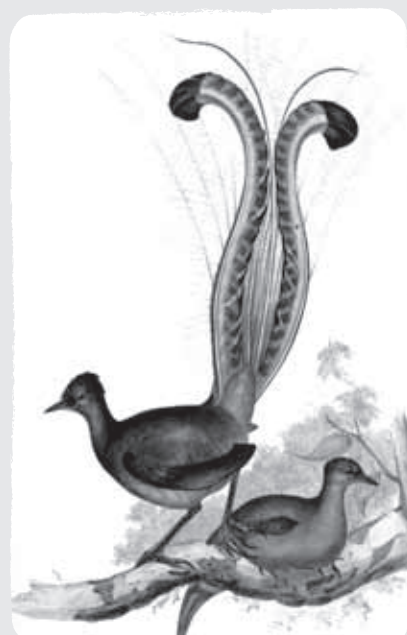
Az igazi inyenc – kizárólag eukaliptuszleveleket és -rügyeket fogyasztó – ausztráliai koala a legjobb alvók egyike is: a nap 24 órájából húszat képes átaludni

Különleges állatok

Sok minden tehet valakit különlegessé, így értelmessége, találékony-sága, ereje, szépsége, étkezési, alvási szokásai – és az állatok világában sincs ez másként.

A rekordokat itt is a méretekhez kell viszonyítanunk. Egyetlen példát említve: háromtonnányi terhet kellene elmozdítanunk, ha versenyre akarnánk kelni a testtömegének ötvenszeresét is elcipelő hangyával.

A legsúlyosabb – közel 9 kg tömegű – agya az ábrás cetnek van, az állatvilág „éltanulói” azonban a csimpánzok és a delfinek, őket követik a kutyák és a macskák. A legválasztékosabban pedig – több ezernyi különböző hangot kiejtve – a púpos bálnák fejezik ki mondanójukat.

A hangutánzás bajnoka az Ausztráliában honos lantfarkú madár, amely az ajtónyikorgástól a hangszerek hangjáig, a kutyaugatástól a járművek zajáig szinte bármit képes utánozni

A nyelvtanulás madár-mestere, a Közép-Afrika trópusi erdeiben honos, szürke színű, élénkpiros farkú jákópapagáj 400 szót is képes megtanulni

A legfurcsább küllemű mélytengeri hal, az Indiai-óceán mélyén rejtőző Psychrolutes marcidus a leglustábbak egyike is: a vízben lebegve várja a szájába úszó falatokat

A világ legsúlyosabb csontos hala, a trópusi és szubtrópusi tengerekben élő és két tonnát meghaladó tömegű holdhal a tojásrakás rekordere is: egyszerre lerakott ikráinak száma meghaladja a harmincmilliót

Cimbi naplója

Sziasztok!

Legutobi levelem óta semi se változott velem. Most is csak az az egyetlen dolog érdekel. Nem hiszem hogy valaki aszitte hogy az iskolára gondoltam. Dehogy. Az az 1 dolog: a szerelem. Úgy belopozott a szívembe, hogy nem tudom kiszedni onnan. Persze nem is akarom.

Az egész ott kezdődött hogy a fordítot héten kimentünk egy másik osztájjal kirándulni. S ott meglátam egy leánykát. Első dolgom hogy bátorságot vettem, igaz, menet még egy kürtös kalácsot s két kiflit is, majd odamentem hoza és elkezdtem bókolni. Elpirult amikor megmontam neki, hogy szép nagy arcod van, pont mind egy palacsintasüttő, skét nagy szemed benne mind 2 tükörtolyás, de nem szolt. Pedig szolhatot vona, met csak a patak csobogot ahogy ott áltunk keten a partyán. Igaz én az inensőn ső a tulsón. Csak nézet rám ahogy a bornyú szokott az uj kapura, és dobálta a köveket a patakba. Vagy hármat dobott csak, de a patakot elzárta. Toldi malomköve se lehetet nagyob mind amiket ő megemelt. Saját testsúlyának kécceresét is elbirná szerintem, vagy 160 kilot. Irtam hozá szerelmes verset is, sajnos mikor elküdtem akor jutott eszembe hogy elfelejtetem kicserélni a nevét egy régi versemben. Aztán hamar irtam neki egy rövid üzenetet, hogy ne haraguggy Anita, de nekem a kedvenc nevem a Csilla, azér irtam úgy a verset. Mondta, nincs baj, met öt ugysis Kincsónek hívják.

Azóta amijóta megismertem nem sokat aluttam. A szomszédunkban épült egy favágó műhely s éjel napal cirkuláznak benne. Apuci egyik nap átment smegmonta ha nem hagyják abba úgy fog csinálni, mint anyuci. Nem hagyták aba, azóta füldegóval alszik, mind anyuci.

A suliról is irhatnék, de minek. Nekem az életemet most ugysis csak az a hat betű tölti ki, hogy szerelem. De ez ugy kitölti, hogy oda egyéb se be, se ki. Mondhatnám, tele vagyok szerelemel. És mondom is, met ez nem szégyen. A szégyen az hogy ellopták a tornafelszerelésemet, és most nem tudok tornászni. És szégyen az is, hogy a zegyik osztájtársamnak sokkal több a tetü a fejibe, mind a bolhacsipés a lábán, s még ő dicsekedik, met szerinte a tetü a tiszta haját szereti. Na de ezek apróságok, a zélet igazi szépsége, ahogy irtam, a szívben van. Szerelem, szerelem, mit jelentesz te nekem?

Sziasztok! Éjjen a csengő, éjjen a hoszú szünet! Éjjen a szerelem!

Csiga-tanács

Csillag István rajzai

Ahol a Maros ered

Marosfő Hargita megyében található település, elnevezésében is benne van, hogy itt ered a Maros. A főúttól alig 100 méterre, a Gréces-tető lábánál található a Maros turisztikai forrása, amely inkább az átutazó turisták számára jelzi, hogy honnan indul a több mint 700 kilométer hosszú folyó. Valódi eredete jóval magasabban, néhány órányi járásra van Marosfőtől, a Fekete-rez csúcsa alatt, 1350 méter magasan. Ez a forrás is elérhető, főleg nyáron érdemes egy napot rászánni, hogy az eléggé jó jelzést követve, erdőkön és mezőkön átvágva eljussunk a Maros földrajzi forrásáig. Ettől a helytől egy újabb jó „túranyira” ered az Olt.

A legenda szerint a Tarkó nevű tündérnek (Balánbánya fölött magasodik a Tarkó-szikla) volt két lánya, Maros és Olt, akik folyton veszekedtek. Tarkó férje a Fekete-tengernél élt, és egy nap a lányok elhatározták, hogy felkeresik apjukat. Tarkó folyóvá változtatta őket, és megkérte, hogy soha ne váljanak el egymástól. Ők azonban hamar szétváltak, és külön folytatták útjukat. Maros csendben,

amíg a Dunához ért, Olt vadul, hegyeket, sziklákat vájva át. Végül meghallotta Maros hangját, és a Duna habjaiban együtt értek el a tengerhez. Ott meglátták apjukat, majd mindkettejüket elnyelték a tenger hullámai.

Marosfőre autóval vagy vonattal is el lehet jutni, Csíkszereda és Gyergyószentmiklós között található. Érdemes betervezni a túra-célpontok közé!

Pályázati értékelő

Kedves Cimboráim!

Jöjjön a várva-várt vakáció, a jól megérdemelt pihenés! Köszönöm szépen a munkátokat, a kitartást és az elkötelezettséget, amely fenntartotta bennetek az igényt az irodalomra és az alkotásra. Bizonyára idei nyerteseink jól fognak szórakozni a Cimborá Kaláka Táborban, de aki idén nem jut el oda, ne adja fel a reményt: hamarosan új pályázatokkal várunk benneteket, a következő tanév új lehetőségekkel érkezik majd!

Tartalmas kikapcsolódást, jó pihenést kívánok nektek abban a reményben, hogy ősszel új alkotásokkal fogjátok megtölteni a postaládánkat.

Üdvözlő öreg cimborátok: Farkas Wellmann Endre

Csillag István rajza

Meghívást, így részvételi lehetőséget nyertek a 13. Cimborá Kaláka Táborba:

György Evelin Kinga, Sepsiszentgyörgy
Juhász Boylan Kincső, Csíkszereda
Komán Attila, Brassó
Petres Sára, Csíkmadaras
Princz Barbara, Csíkszereda
Szallós Kis Csaba, Kolozsvár (írását a februári Cimborában közzöltük)
Veress Emőke, Csíkszereda

Alább közöljük az eddig meg nem jelent nyertes pályázatokat. A feladat a következő volt: befejezni Mózes Attila *Vérszerződés* című elbeszélésének itt olvasható részletét úgy, ahogyan a pályázó gondolja:

A két kamasz egymás vállát fogva keményen néz a lencsébe. Karoló mozdulatukban annyi elszánt barátság, mintha soha nem akarnának megválni egymástól. A kép a következők után készült:

Alkonyattájt, tegnap huszonhárom éve izgatottan léptek be a fészert ajtaján. Csaknem vaksötét volt, csupán a réseken szűrődött be némi fény...

GYÖRGY EVELIN KINGA

... Piciny fénynyalábok kúsztak fel az ócska deszkákon, alig megvilágítva a poros munkaasztalt. Dohos szag áramlott a levegőben, apró porszemecskék szállingóztak a halványuló nap sugaraiban. Bennebb és bennebb merészkedtek, akár két kém, megfontolt, de ugyanakkor határozott léptekkel haladtak előre. Lábuk alatt a forgácsok recsegték, deszkák nyögték el panaszosan az idő múlását. Tudták jól, hogy amire készülnek, az megismételhetetlen és kockázatos.

A percek elteltével egyre inkább sötétségbe burkolózott a fészert, a kinti világ. A két kamasz a munkaasztalhoz ért, s hirtelen mindketten megtorpantak. Az asztal piszkos volt, telis-tele szerszámokkal, fadarabokkal, szegekkel. Fellette egy villanykörte lógott, mely már rég csak porfogó-

ként szolgált. Egy viaszos gyertyatartó, mellette csonkig égett gyufaszálak heverték, s szénpor mindenfelé. Az egyikük megfogta az asztalhoz tartozó fiók fogantyúját, és óvatosan húzni kezdte. Lassan kinyílt. Egy doboz volt a fiókban, egy régi, szakadt doboz, melyben régen, talán az 1960-as években postai küldemény érkezhett. A bélyeg még nem szakadt le teljesen róla, az írás is látszott még valamennyire. Levették a tetejét. Régi, teleírt lapok voltak benne, melyek közt elkezdtek keresgélni, ügyelve arra, hogy a lapokban ne tegyenek kárt. A fiók mélyén egyikük megtalálta azt, amit kerestek, vigyázva kiemelte a papírhalmából, miközben társa elrendezte a doboz tartalmát, majd visszatette a helyére, s betolta a fiókot.

Ti írtátok

Nem szóltak egymáshoz egy szót sem, csak álltak egymással szemben némán. Hallgattak. Egyikük felemelte a tárgyat, mire a másik jobb kezét nyújtotta neki. Amaz megfogta a felé nyújtott jobbot. Ekkor egymás szemébe néztek, szívük büszke dobbanását hallani lehetett. Bólintottak egyet, majd másodpercekkel később két kéz volt véresen egymásnak tapasztva. Megszorították egymás kezét, hagyták, hogy vérük összekeveredjen, eggyé váljon. A Nap ekkor vörös fényben izzott, épphogy csak pislákol. Felgyújtotta az egek kéklő mélységét, tűzben égett a láthatár. Hűvös szellő fújta be a nyitott fészerajtón keresztül, valamint a deszkák rése

között. E kis fuvallat egy vércseppet a földre sodort, behullt a faforgácsba, bebarnítva azt. És őt követte még jó pár rakoncátlan vércsepp, miközben a föld vörösös-barnás színbe váltott át. S a két kamasz mindeközben csak nézett mélyen egymás szemébe hallgatag, szorítva a társának vérével összefolyt kezét. Az égi tűz már majdnem teljesen elaludt, de még pár szikra kitartóan próbált tüzet s így fényt csiszolni. Ökörnyál táncolt keringőt a pókhálóval. Egy alak tűnt fel az ajtóban, árnyék vetődött a két komoly arcra. Egyszerre kapták fel a fejüket, fordították tekintetüket az idegen irányába. De meg sem rezzentek.

- Hát tí?! - érkezett a kérdés irányukba, de nem feleltek.

Az idegen furcsállta a helyzetet, de pillantása a földön elterülő apró vértócsára tévedt, majd felvándorolt a két összefogott kézre. És azon nyomban megértette, hogy mit keres este a hideg fészertben a két kamasz. A nyakában lévő régifajta fényképezőgéphez kapott, majd kezébe vette azt.

- Készíték rólatok egy fényképet - szólt, majd feléjük bólintott.

Elengedték a kezüket, majd átkarolták egymást, szorosan, magabiztosan. Arcuk komoly maradt, mintha nem is gyerekek lettek volna, hanem ezernyi gonddal ellátott felnőttek. És talán azok is voltak, fel kellett nőjjenek az önzetlen szeretethez, az odaadáshoz.

Amint a fotó elkészült, az idegenen döbbenet áramlott át. Végigszemlélte a két kamaszt, akik olyan odaadóan karolták egymást, és olyan kemény, tudatos volt a tekintetük, amelyet ő, felnőttként, még sehol nem tapasztalt. Zavar ült ki az arcára.

- Jól van gyerekek, jól van - szólt hozzájuk, nyugtalan mosoly terült el az arcán. Igazi testvérek vagytok - mondta, majd elindult, otthagya a két újdonsült férfiút.

Zabolátlan indulatok keringtek a levegőben, teljes sötétség uralkodott. Tapinthatóvá vált a felismerés, miszerint a gyermekkor egy részének vége szakadt. És mindezt elismerni, felismerni nagyobb feladat, nagyobb teher bármivel. Tudták, mindkettő tudta akkor, hogy eljött az idő.

- Hát elmész - hangzott az egyik szájából a kedvtelen kijelentés.

- El - jött a szomorkás felelet.

- Testvérek vagyunk - mondta gyorsan a másik olyan hangon, melyben a félelem, a határozottság és a tudatosság egyszerre társult.

A társa, szomorkás mosollyal a szája szögletében, határozottan indult kifelé a fészertből, majd megtorpant és szembefordult:

- Vértestvérek - hangzott a büszke válasz.

JUHÁSZ BOYLAN KINCŐ

- Itt kell lennie, a farakás alatt... - a szőke fiú szaporán dobogálta a csutakokat a túlsó sarokba.

Nem törődött az ujjába fúródó szálkával. Időnként ideges mozdulattal félresimította sűrű, homlokába hulló haját. A másik, nála valamivel magasabb, gesztenyesőrényű próbált segíteni, de látszott, nem ismeri a terepet.

- Megvan! - kiáltotta Edó, s keze simogatón pihent meg egy csiszolatlan faládán. Társára is átragadt a furcsa nyugtalanság, s most már együtt emelték ki a ládát bölcőjéből és helyezték a rozoga padlóra.

- Mindent benne hagytam - Edó némi büszkeséggel nézett társára, majd félresimítva haját, lehajolt és felnyitotta a ládát. Legfelül két, díszesre faragott tomahawk feküdt

keresztben. Alattuk bíbor paláttal letakarva, számtalan kis csecsebecse. Kalózkard. Címeres gomb. Három vésett gesztenye. És a legszebb, egy miniatűr vitorlás, oldalára karcolt névvel: Gyöngy. Gabi egy ideig nézte, forgatta a tárgyakat a kamra résein át beszűrődő fényben, majd becsukta a ládát, és odatolta barátjához. A szőke fiú mosolyogva adta vissza.

- Vidd el, a tiéd. A fészert úgylis lebontják. Ami meg benne van - mutatott körbe -, elégetik.

- A ládát is...

- A ládát is.

*

Gabi keze ugyanolyan izgatottan matatott a rakárban, mint barátjáé, húsz-egynéhány évvel koráb-

ban. Már a legfelső polcon kutatott. Keze kitapogatta a csiszolatlan faládát, majd egy rántással lesegítette a polcról. A láda nagyot dobbant a padlón, fedele felcsapódott. Felül keresztben a két tomahawk...

Füstjelek – jutott Gabi eszébe, ahogy a pirosra festett galambtollakat nézte a fegyvereken. Az első volt a fénykép, a hátán Rita levele: „Nem írok hosszsan, mert úgyis tudod. S ha nem, megkapod Annus néni levelét. Edó nincs már. Gyere haza. Rita”. És az aláírás csúnyán elkenődött a fotópapíron. Aztán ezek a tollak...

Tovább kutatott aládában, amíg megtalálta, amit keresett. Fényképek. Edóról, majd órára, pólyában, egyévesen. A télifa alatt. Majáliskor, a zöldben. Pionírként. A parti füzesben. És utoljára, a Rita-level párja. A két kamasz, egymás vállát fogva.

*

A vonat unottan zakatolt. Odakint felhők gyülekeztek új viharra. Gabonaföldek váltogatták egymást. „Teleholdban a rozs özönét / sűrű fűrtöm idézze szemmedbe” – valami idegen költő verse, a napokban írta az irodalmi újság... x éve született, y éve hunyt el... hunyt el...

Az ég: Edó szeme. Már-már sötétkék, mindig kavargó, kifürkészhetetlen... az árokparton pedig bizonyára békák ücsörögnek, olyanok, amilyenekre nyaranta vadásztak...

A vonat kerekei ütemesen kattogtak...

*

Milyen nedves nyár! Örökösen felhők, szürke ég, fekete esernyők. Ideges, munkából hazafelé igyekvő embertömeg. Az eső meg összemossa a reggelt a déllel, a délutánt az estével. Ritát, ahogy mosolyogva integet a peronról, ahogy féltőn emeli fölé a lyukas öregernyőt. Annus néni, amint egyre bővülő derekát fájósan tapogatva áll fel köszöntésre.

– Na, jó, hogy gyüttél! Húsz éve mit sem hallunk felőled, s most kapjuk a táviratot, hogy a délelőttivel érkezel... A bőröndöt hadd csak el, majd felviszi Jancsi, ha hazaér. Nálam ugyan vendég ne cipekedjék! Én meg nem viszem, mert a derekam... az idő, az idő, mondják, én meg mondom: a kor!

Csendben esznek, alig váltanak pár szót, az is fölösleges. Majd elköszönnek, kölcsönösen jó éjszakát, a lány felvesz egy foltos esőköpenyt, felül biciklijére, s már ott sincs. Az apja biciklije – gondolja Gabi, de persze, Rita elárúsító, abból pedig egyhamar nem vesz mást...

Az eső újakezdi, Annus néni odabent ágyat vet. Otthonszagú, meleg dunna várja. Ma éjjel nyugton alszik...

*

A temetést másnap tartották. Feketeruhás, sápadt, szipogó emberek állnak a koporsónál, a koszorúk fényőillattal töltik meg a levegőt. Edó anyja csöndben zokog, a pap zsoltárt énekel...

Nem bírta tovább, kiment. Odakint szikrázott a levegő. Új, hatalmas vihar lehetett előkészülőben.

Ritát ott találta a lépcsőn ülve. Ő nem sírt. Fájdalma annál mélyebbre nyúlt és erősebben vágott. Fejbólintással nyugtázta, hogy a férfi is leült mellé. Rá sem nézett, amikor beszélni kezdett.

– Maradj itt... kérlek!

Gabi rápillantott a lányra. Karcsúságát kiemelte az egyszerű szabású fekete ruha. Sötétbarna hajszálai kibomlottak az erős fonatból, s most arcába hulltak. Szemében dühös tűz égett.

– ... kérlek...

Szép volt. Ilyen szépnek Gabi sohasem látta. Talán Edó sem.

Este Annus néni nyújtott át egy félbehajtott ívlapot, Rita utolsó levelét.

„Sajnálom, hogy visszahívtalak, nem szabadott volna.

Talán azt hittem, azzal, hogy visszajössz, egy kicsit visszahozod Edót is hozzánk... hozzám... Nem volt jogom hozzá, most már tudom. Siess haza, a másik városba, a másik életedhez, mert mindkettőt egyszerre nem élheted. Ezért nem kísérlek ki holnap.

Ég veled, Gabi!”

... Rita pedig betartotta az ígéretét, s másnap hajnalban üresen állt a peron, amikor kifutott a vonat, amivel Gabi érkezett.

Csillag István rajza

KOMÁN ATTILA

Amikor megértették

... A fészerben taposott széna hevert a földön. Az ajtóval szemben állt az egyik tartógerenda az öt közül. Durván gyalult, bükkfa gerenda volt. Az évek lassan kopatták festékét. Lassan, hogy ezzel mégis azt jelezze, milyen hamar lesz az aranyszőke hajból deres fejfű. Derékmagasságban egy szegről lógott le a nyereg. Régóta nem ül azon senki, csak a por. Ez a gerenda a fészer közepén emelkedett a magasba. Fiatalkorában büszkén és délcegen húzta ki magát, mert ő volt a középgerenda!

A fészerben nehéz volt a levegő a rothadt széna bűzétől.

Mindketten az oszlophoz szaladtak. És zavartan néztek körbe, mint mikor megérezzük, hogy valami sokkal bonyolultabb, mint gondoltuk. Egymásra néztek, és még ebben a szomorú pillanatban is szikrázott szemük a gyűlölettől.

Aztán elindultak két szemközti sarokba. Csak egy pillanatig érezték, és tudták hogy ott van a másik is a fészerben, aztán újra visszaestek az izgatottság mámorába. Gyors mozdulatokkal hányták félre a szénát, mintha most is versenyeznének, mint mindig. A sok szénaszál szinte felhőként szállingózott a fészerben, mosolyogva, hogy úgy, mint régen, újra gyerekkezek hányják szét őket. De akkor másképp volt, mert játszva terítették szét őket a kemény földön, most pedig sietve dobálták félre. Néha egy-egy szénaszál bele-belekapott valamelyikük ujjába, ilyenkor fájdalmasan felszisszentettek, de nem álltak meg.

Egyszer csak Tamás felkapott valamit a földről. Lepallta róla a makacskodó szénaszálakat. Szemöldökét ráncolva betűzte ki a borító szövegét. Aztán a nyitott ajtóhoz rohant. Egy levelet tartott a kezében. A nemrég elhunyt nagymamája utolsó levele. Mély sóhaj hagyta el testét, és szállt fel vagy le, csak szállt sebesen minél messzebb innen. Feltépte a borítékot, és véres kezével

letörölte az izzadságcseppet az ajkáról, amely már-már leszökni készült onnan. Barna haja szemébe csúszott, mintha féltene a fiút attól, amit látni fog.

Mire kinyitotta a levelet, mellészaladt az unokatestvére is, az ő kezében is egy levél. Ellenségek voltak, sok éve. Egyikük a futballcsapat kapitánya volt, a másikuk a legeredményesebb csatárja. Mindegyik évben kettőjük harcából dőlt el, hogy ki az osztályelső. Mindenben versenyt láttak, amiben be kell bizonyítaniuk másnak és maguknak, hogy ők abban is jobbak, mint az unokatestvérük. Nem beszéltek egymással, legfeljebb ha mogorva, bántó szavakkal dobálták egymást, s úgy tettek, mintha a másik szavait meg sem hallanák, de ha egyedül voltak, és senki sem látta, mindig ezen gondolkodtak, és sokszor emiatt voltak szomorúak. S ami a legrosszabb volt, mindketten ugyanabba a lányba voltak halálosan szerelmesek. Ahogy meglátták, első látásra kiválasztották maguknak. Tán jobb lett volna, ha a lány egyikőjüknek sem ígért volna semmit. De soha nem történik az, ami segítene két ellenségnek: mind a két unokatestvér abban a hitben élt, hogy a lány a másikat kedveli. S emiatt még átkozni is képesek voltak a másikat. Az egyetlen személy, aki összekötötte őket, az távozott el. Jobban szerették, mint saját szüleiket. S bár a családjuk számtalanszor próbálta őket összekötni, senki közelebb nem hozta őket egymáshoz.

Mielőtt elolvasták volna, egymásra néztek újra, majd hamar a levél tartalmába mélyedtek. Amiótan elolvasták, lehajtották a levelet. Csendben gondolkodtak nagymamájuk mondatain, amelyek össze-vissza kavarogtak bennük. Néha úgy érezték egy-egy pillanatra, hogy valamit megértettek a nagymama üzenetéből, de aztán hamar összekuszálódtak a szavak gondolataikban.

Nagymamájuk utolsó kívánságára gondolva elfintorodott az arcuk...

Tamás még jobban kitérte az ajtót, hogy a narancs sugarak könnyebben táncolhassanak odabent. Kalapját a földre dobta, és ráült. Ott, ahogy a lenyugvó nap rá sütött arcára, és barna bőrét színezte tovább, felnőttek tetszett. Csanád ránézett, és ő is leült melléje.

Egy pár percig csak ültek némán, és néztek ki az ajtón. A nap megkínzott koronája akkor készült lebukni a domb kecses háta mögött, hogy más vidékeknek a nehézségeit is magára vegye, aztán elbukjon újra a szívzaggató jajgatások súlya alatt, hogy felemeljen megtört

Csillé István rajza

embereket. S másnap mosolyogva ébresszen, mintha mi sem történt volna, pedig jól lehet tudni, hogy már semmi nem lesz olyan, mint tegnap. Révedezve bámulták a napot, amikor Csanád egyszer csak megszólalt:

- Mama szerette a naplementét.

Olyan fájdalmasan és szaggatottan ejtett ki minden egyes hangot, hogy érezte, ezzel többet mondott, mint ami pusztán a szavak jelentése volt. Akkor már nem voltak álarcok, mert sejtették hogy a szeretet nem egy diadalkoszorú. Leolvadtak a mesterkelt jókívánságok, a gyűlölködő pillantások, a hazug szavak. Akkor csak a

kongó üresség maradt. Valami hiányzott, amit elmondani nem tudtak, de nem is akartak. Értették egymást szavak nélkül is.

Mindketten érezték a könnycseppet amely lepereg az arcukon, örök nyomot hagyva. És most égtek a tűzben. Az élet tűzében, ahol egyszerre melegít a bánat, sirattat az emlék, fáj a múlt és nyomorít a tudat, hogy visszahozni senkit és semmit nem lehet. Akkor, amikor már minden egybefolyik, két régi ellenség nem tehet mást, mint örök barátként egymásra borulva zokog el egy halk és töredezett imát.

PETRES SÁRA

... Huszonhárom év hosszú idő, elszáll akár a szél... Szinte már olyan, mint egy rozoga postakocsi, amikor egy hosszú hídon kell áthaladnia. Az út maga káprázatos, lenézni a hídról a mélybe, de amikor már átért a túlsó partra, az egész kis élmény csak egy homályos emlék marad.

Efféle borús gondolatok kavarodtak lassacskán vénülő fejében. A nap utolsó sugarai rámeredtek megfejthetetlen tekintetére. Így már ketten nézték őt. Az előtte ülő eleven és fiatal arcsokca csillogó szempárja kíváncsian várta, míg atyja befejezi az émelegést. S e csendes, nyugodt pillanat hevében a pipafüst csak szállt, szállt, míg elérte a plafont.

- Aztán mi történt tovább? - de pár pillanatilag még várnia kellett, míg gondolataiba merült atyja a válasza méltatta.

- Tudod, fiam, akkor javában voltam a tizenhetedik évemnek, ő annyival ifjabb volt. Csak tizenhat, de már az évben kiírtak minket az iskolából, mert a tandíj egyre drágult, ahogy egyre több könyvet is meg kellett fizetni, s akkor a pénzre nagyobb szükség volt otthon. Már így is eléggé okultabbak voltunk a többi velünk egykorúnál. Ahogy életünk utolsó gimnáziumi napját zártuk, ott, az iskola kapujában elgondolkodtunk azon, hogy mit fogunk kezdeni ezután, ezzel a gyötrelmes sorsú életünkkel. A szél süvített, hideg volt, de mi teli voltunk étellel, szabad volt bennünk minden eltökélt ötlet, átengedtük jövőnk útjait a képzeletnek.

Itt megakadt, egyet köhécselt, és kellemetlenséget sugárzó arcával nézett rá hallgatójára. Majd folytatta:

- De sajnos a sors nem a mi pártunkon állt. Mikor közöltem a te nagyszüleiddel, hogy miféle pálya felé venném az irányt, hatalmas dühre fakadtak. Gyűlölték a képzeletet, gyűlölték mindent és mindenkit, akit az elméje, a fantáziája a befolyása alá vetette - s ezt úgy mondta, mintha a haragnak csöppnyi tüze még a szívében égne. Majd kiegyenesedett és komorra vette hangját: - De végül is engedtem nekik. És

ez volt a leghelyesebb dolog, amit tehettem. Jobb belátásra tértem, és erre akartam ösztönözni őt is. De ő nem engedett. Túlságosan is hitt a mesékben, hitt az álmok valóságában ... s ez annyira maga alatt tartotta, hogy nem volt ereje megszabadulni tőle. Pár napig még megállás nélkül beszéltem neki, kérleltem, de aztán egy nap azt mondta, gyáva vagyok, ha nem...- itt kissé elakadt, egyet sóhajtott, majd folytatta - ha nem merek megbízni önmagamban, és élni a saját életemet, nem pedig azt, amit nekem diktálnak. És rámcusukta a kaput, odaadván magát az ő szenvedélyes álmainak és a poros, végtelen országutaknak. Huszonhárom éve, akkor láttam őt utoljára.

A néhai barát ezek után újra és újra felvetette önmagának a képet, ott a nyári naplementében a fészerről, amely egykor gyerekkorának legsűrűbben látogatott helye volt. A fészerről, amelyben tegnap huszonhárom évvel ezelőtt még két kamasz állt, teli mindenféle tébolyodott reményvel, mégis hatalmas életerővel és bátorsággal. Boldogok voltak akkor, hiszen előttük állt egy egész világ. Megannyi nagy város és ország. Megannyi bolond muzsika, s megannyi fiatal év, magának az életnek a fénykora. Igen, ott állt előttük létük legnagyobb kalandja, a fiatalság. De mit ér az, ha nem használjuk ki? Mit ér, ha nem merünk rálépni a ködös országútra... Hát igen, odajutunk, hogy lassan elszállnak az évek, mi pedig mennénk, most mennénk, neki a nagyvilágnak... de már késő. Miután ezt mind önmagának az élete elé vetette, szeme, az erős, példakép-szeme könnybe telt. Rögtön el is fordította az arcát, hogy ne lássa a fia. De ez a ritka pillanat csak lélegzetvételig tartott. Visszajött rideg és büszke tekintete, és a pipája után nyúlt. Percek után a gyerekek újra megszólalt.

- És aztán mi lett velem?

Ti írtátok

– Csak úgy, röpké pletykákból hallottam felőle. De onnantól már csak egy-két apróság az, amit tudok... Vitte a maga útját. Művészi pályára hajlott. Egy közeli nagyvárosban kapott munkát. Egyszerű segédként. A fizetése csak annyira volt elég, hogy nagyon szűken elertarta magát. Nem sok időt töltött ott, csak pár évet, de ez épp elég volt neki, hogy kitanuljon mindent, amit az ecsetforgatásról tudni kell. De a gazdája idő előtt elhalálozott. Így megint rátért az országútra. Ezúttal itt hagyott mindent, franciahonba került. Ott, habár a keresete csak olyan volt, mint egy festőé amilyen lehet, szerették az

emberek. A munkásságát, a végtelen kintartását és azt, ahogy bele tudta élni magát a festménybe... – itt elakadt az egykori drága jó barát dicsérgetésében. Komor hangot vett: – Többet nem tudok, csak annyit, hogy családja nem lett. Ott nem is lett volna ideje rá. Huszonhét évesen ezt az országot is elhagyta. Azóta sem hallott senki felőle.

A ház ura felállt, befejezte a mesélést, amit a tizenhárom esztendő fiának szánt egy régi barátjáról. A naplementében kiment a vén, örökségül jött ház ajtaján, hátra, egy öreg fészerbe. Átlépett a kis lerogyant, elkoptatott bejáraton. Ott állt, ma már egyedül. Ridegen nézett a lencsébe...

PRIN CZ BARBARA Kincs

... Lélegzetvételükkel piciny vihart kavartak a keskeny fénysugárban szállingózó porszemcsékből. Az elmúlt évek pora otthonosan letelepedett a magányos fatákolmányban, és mindent sötétszürkébe borított, a földtől egészen a vékony dróton lógó rozsdás viharlámpáig.

– Hát itt volnánk – suttogta egyikük a fészerbe fojtott csendbe. Éles kattanással fényt adott izzadt kezében lévő elemlámpájának. Fehéres kör vonult végig a sarkakon, minden titkot megvilágítva. Csak most tárult szemük elé a sok kacat: könyvek, dobozok, üvegek, szerszámok, amelyeket néhol fekete, fátolszerű pókháló takart.

Az élettelenység hideget futtatott végig a két fiú hátán, s valami szerfölött nyomasztó érzés fogta el őket, közben a szél halk nyikorgással behajtotta az ajtót.

Az újabb hangtalanságba motoszkálás zaja vájt, amit egy üveg csörömpölése kísért. Mindkettejük szíve egyik pillanatról a másikra égbe szökött az ijedségtől, s a fénycsóva reszketve átvándorolt a zaj forrása felé. Egy lombik mellől két fekete, apró gombszem kíváncsiskodott a látogatók felé, aztán a szürke, szőrös gombóc megfordult, és hosszú farka gyorsan elfogyott az üvegek mögött.

Egyikükből a megnyugvás sóhaja tört elő.

– Mit is mondott az öreg?

A másik fiú, Vili, vállat vont, közben a lámpát még mindig az egérjárta polc felé tartotta. Maga elé képzelte a kopott kalapos, ágyban fekvő öregot, amint ritka, hófehér szakálla mögött ráncok sora húzódik hullámszerűen. Egy órája mély, bús hangjával megkérte a szomszéd fiúkat, hogy menjenek el az erdőszéli fészerébe, és vigyenek el neki egy hatalmas kincset, ami egy sötétzöld dobozban van. Vili intett Ottónak, hogy nyissa ki az ajtót. A kinti lenyugvó nap borostyánsugara behatolt a sejtelmes fészerbe, és hosszan nyúlt a padlón, pon-

tosan a ládára vetődve, ahol a doboznak lennie kellett az öreg leírása szerint. A rozsdarágta lakathoz egy vázában találták meg az apró kulcsot. Ottó ügyes mozdulatokkal azonnal kinyitotta, s gondolkodás nélkül kutatni kezdtek a doboz után.

– Mennyire megbízik bennünk, szerinted mi lehet a kincs, Vili?

– Talán pénz vagy arany.

– Nem is tudom, arany, ebben a fészerben?

Mindkettejük keze szorgosan kutatott a sok holmi közt, s egy tölcser nélküli fonográfot megemelve megtalálták. A szívük még hevesebben kezdett verni, amint fogták a zöld dobozt, ami nem lehetett nagyobb egy könyvnel. A kíváncsiságuk annyira hatalmassá kerekedett, hogy leemelték a tetejét. Egy ezüstpénz csillant meg, ahogy napvilágot ért. Jobban megnézték, mellette egy megfakult barna fénykép volt, amelyen két pödört bajuszú fiatal katona állt. A hátán összefolytak a betűk, Vili hunyorítva olvasta: *1916 egyetlen közös kép legjobb barátomról*. Csak most vették észre, hogy a kép mellett valójában egy kitüntetés van. Ferenc Józsefet ábrázoló vitézségi érem.

– 1916 nagyon kemény év volt a világháborúban – jegyezte meg Ottó. – Ez biztos Feri bácsi, ez meg a barátja. Elképzelhető, hogy a háború alatt meghalt.

– Nagyon jóban voltak. Nem csodálom, hogy ez kincs Feri bácsi szemében. Semmi keresnivalója egy ilyen helyen. Készíthetnénk egy fényképet kettőnkéről is – Vili ósdi, orosz gépet vett elő a táskájából. Kapkodva forgatta a kezében, aztán az előtte álló asztalra fújta, mire arról fullasztó porfelhő szállt fel. Beállította az időzítőt, s letette. Meghatódtak a fényképen. A két katonához hasonlóan egymásba karolva álltak, mozdulatlanul. Rövidesen erős cikkadás hasított az árnyas fészerbe, jelezve a különleges pillanat megörökítését...

Az évek során a fénykép, amely egykor a két elválaszt-hatatlan kamaszt ábrázolta, feledésbe merült. Huszonhárom év hosszú idő, megnőtték, a sors szétválasztotta őket. Városba költöztek, míg egyszer véletlenül összefutottak szeretett szülőfalujukban. Feri bácsi már nem élt. Emlékére meglátogatták a fészert, amelyet nekik ajándékozott. Közben részletesen beszámoltak életükről, s el is mosolyodtak

a felidézett közös élményeken. A cimboraság újból felszínre tört bennük, mint annak idején. Mikor megpillantották a roskadozó építményt, kellemes izgalom töltötte el őket. A deszkákat megfeketítette a nap, az ajtó félig lógott. Mindent úgy találtak, ahogy utoljára hagyták. A faláda látványa rögtön eszükbe juttatta a hajdani fényképet, amelyen a két kamasz egymás vállát fogva „keményen” néz a lencsébe.

VERESS EMŐKE

... Közel léptek egymáshoz, oldaluk a másikénak szorult, karjuk egybeolvadt testük alakjával. A félsötétbe lépve minden elbűvölte őket, minden rejtély illatát árasztotta. Kíváncsi borzongással estek neki a málladozó tárgyaknak, dobozoknak, polcoknak.

A helyiség tetejében egyetlen szalmazsák, mellette molyette pokrócok heverték. Egyikük megrázta azokat, másikuk ügyesen kikapta az onnan lepottyánó bőrkönyvet. Valami két ujjába hasított. Egy üvegdarab. Bár másabb, mint a széttörött tejesüveg szilánkjai. Törődéssel csiszolták... talán ezért.

Izgatottan futott a két társ ki, a napra. Fölcapták a könyvet, lapjai kézírást viseltek.

A sértett ujjú fölszisszent, ahogy meglátta fájó ujjai sebében a vért. Elkapta a fejét, és barátjával olvasta az *Üveglencse* című naplóoldalt. Az utolsó szavak után egymást követően lesütötték szemüket, az egészséges kezű két ujját rányomta a szilánkra. Majd egyikük megfogta fél kezével az üvegdarab egy részét, a másik a maradékot. Megsebzett kezük egymás vállára ejtették. Először belenéztek az „üveglencsébe”, az döntötte el barátságuk.

Utána mindketten a másik szemébe, ez teremtette barátságuk örökségét.

Meglátták magukat. Meglátták magukat a másikban.

Ez után történt huszonhárom évvel, becsapódott a faajtó, sikoltozó kisiú futott neki édesapja derekának.

– Édesapám, édesapám, egy keménykalapos bácsi áll a kiskapuban!

– Mondd meg: köszönjük, nem kérünk vesszőseprűt!

– De apukám, a kiskaput, azt mondtad, csak mi ismerjük – nézett csalódottan a gyerek.

– A hátsó kiskapuban? No hát, állj arrébb fiam! Ez, ha tévedek, ha nem, csak egyet jelenthet!

Így futott végig az ágyásokon, a cserjék között az apa. Könnyei nem akartak múlni, csak gyűltek. „Mégis férfiember vagyok, a mindenit!”

Méltósággal odalépett, lenyomta a zörgő kilincset. Nem volt ott senki, csak egy tarka macska somfordált be a kertbe. De lenn, a pataknál ott ült Ő.

– Adjon Isten, jóember!

Hátranézett a szólított: – Magának is, barátom!

Ő volt az. Arca hiába borult enyhe redőkbe, hangja hiába volt mélyebb, rekedtebb, Ő volt. Mindenben megváltozott, de igazából semmiben sem. Másabb lett, de megint ugyanolyannak tűnt, mint akkor.

– Te vagy az? Ahogy ígérted...

– Ahogy ígértem...

Egy nappal később, a kertnek dőlve, szirupot szűr-csölgetve, egymás beszédét elnyomva, összefüggéstele-nül beszélt a két társ.

– ... És akkor utoljára rám néztél, a vonat sípolt, nem hallottam szavaid, de sírtunk ... mindketten. És két férfikar megragadott téged, behúzott az ablakból, a vonat elindult, és ... én egyedül maradtam.

– Ordítottam, hogy bár elmondhassam, de nem engedte a sors. Kegyetlen volt ... mindkettőnkhez.

– Tizenhárom évesen mit tud az ember ... és te megígérted: egyszer majd eljössz értem, és elmegyünk egy szebb életet élni ... és megbeszéltük, én itt várlak, s te majd egy gyönyörű napon belépsz a hátsó kiskapun...

– Hogy kacagtunk akkor, ezekre gondolva...

– S hogy sírunk most, hogy bekövetkezett...

– Gondoltad volna, hogy egyszer viszontlátsz?

– És te, hogy életem végeztéig elhullott reményekkel várlak, ugyanott?

Csend lett. A kertben, az elméjükben, a szívükben. Tekintetük találkozott. Egyszerre kiáltották fel:

– Hiszen megesküdtem!

Újból belenéztek egymás szemébe, mint pár órája, pár napja, pár éve. Mit számított akkor az a pár év. De ott voltak egymásnak, egymásért, újra a két barát, és kacagtak.

Hidak

Írjátok be először a számozásnak megfelelő öt betűs szavakat a hálóba. Utána a HIDAK meghatározásai alapján kössétek össze a két oldalt úgy, hogy az első és a második szóból is felhasználtok egy vagy két betűt. Ha ezzel is kész vagytok, olvassátok össze a középre beírt betűket: Ady Endre egyik versének a címe lesz a végső megfejtés!

Meghatározások: **1.** Poláris, a föld pólusaival kapcsolatos, itt él. **2.** Bolt. **3.** Felső ruhadarab. **4.** Darabokra hull az üveg. **5.** Orvosi kés. **6.** Vízi sportot üz. **7.** Winnetou népe. **8.** Jogtalan eltulajdonítás, csenés, orozás. **9.** Öreg bácsika. **10.** Álmoság jeleként száját nagyra nyitó.

A HIDAK meghatározásai: **A.** Lassan, nehezen kiolvas. **B.** Sírkert. **C.** Az erkölcsnek, illemnek megfelelő. **D.** Harci paripa. **E.** Ünnepeles tagfelvétel vagy létesítmény-átadás.

A	1									2				
B	3									4				
C	5									6				
D	7									8				
E	9									10				

SZÓCSAVARGÓ

Játékkalauz Karinthyval

A halandzsa

A halandzsa – értelmes beszédnek ható értelmetlen szöveg, nagyképű, üres fecsegés. A halandzsanyelv – mellébeszélés, mesterséges, értelmetlen szóalkotás.

Feltalálója állítólag egy Lachs Lajos nevű képkereskedő volt. Az egész akkor kezdődött, amikor a derék képkereskedő egy kis táncosnőnek kezdett udvarolni. Az illető hölgy igencsak butácska volt, szörnyű dolgokat tudott kérdezni. Például ilyeneket: mit kell a kávéskanállal csinálni? Lachs úr egy idő után megunt a naiv kérdéseket, amelyeket értelmetlen szavakkal igyekezett komolyan megmagyarázni. A kis táncosnő mondta ki először:

„Ugyan Lajos, ne halandzsázzon.” Talán így született meg a halandzsa szó.

A halandzsa magyarországi megteremtőjeként Karinthy Frigyest tartjuk számon. Több írásának (Viccelnek velem, A diadalmas halandzsa, Halandzsa) is központi eleme a halandzsa és a megértésével küszködő áldozatok. A becsapott szereplői a halandzsa nem értéséért önmagukat teszik felelőssé, és az örülettől való félelmükben kiszolgáltatottakká válnak. A halandzsa nála a megtévesztés, összezavarás esz-köze. De a legtisztább magas költészeté is, mely alkalmassá teszi a nyelvet a kimondhatatlan kimondására.

Zsigmond Győző

KARINTHY FRIGYES Mint vélgában (részlet)

Mennyi szép verset írtunk mindenféle modorban, műfajban! Balladát, szerenádót, népdalt, klasszikus eposzt, időmértékes sorokban! Hol én írtam, és ő diktált, hol megfordítva. Tökéletesen megértettük egymást, soha nem volt nézeteltérés... Csak annál az átkozott szonettnél, ami miatt szakított velem!

Ennek a szonettnek is csak az elejére emlékszem, meg a végére. Finom, törekeny vers volt, kissé a francia dekadensek modorába. A címe: *Fajdala...* És utána a kezdő sorok borongós, bölcselkedő hangulata:

*A pő, ha engemély, kimár -
De mindegegy, ha vildagár...*

Aztán volt még néhány hasonló reflexió a pő-vel kapcsolatban. Még csak a befejező két sor hiányzott. Ő írta, sebesen, az ihlet lázában, csillogó szemekkel:

*...mert engemély mindet bagul,
Mint vélgában a bégahur!...*

Diadalmas mozdulattal nyújtotta át a kész verset. Figyelmesen átnéztem, vizsgáltam, bólogattam.

– Rendben van? – kérdezte lelkesen.
– Azt hiszem, nagyon jól sikerült – mondtam szerényen.

Csak itt egy betűt kellene változtatni.

– Hol?
– Itt a végén, az utolsó sornál. Azt írtad, „bogul” és a végén „bégahur”. Írjuk „bégahur” helyett „bégahul”.

Nagyra meresztett szemekkel nézett rám.

– Minek?
– Hát a rím kedvéért. Ha „bogul”, akkor a másik legyen „bégahul” – így szebb a rím, egyforma betűvel végződik.

Nem számítottam szerény kérésem hatására. Elsápadt, aztán vérhullám öntötte el az arcát. Felugrott, a szeme villámlott.

– Csak nem gondolod – kiáltott a legnagyobb felháborodás hangján –, hogy hitvány rímjáték miatt fölálodom az egész vers értelmét? Pfúj!... Mindig sejtettem, hogy számodra csak pusztá formáság a költészet!

Köszönés nélkül elrohant. Soha nem láttam többet.

KÓNYA ÉVA

Régi nyarak nagy festők vásznain

Claude Monet festményét a gyönyörű kert hatalmas napraforgói között álldogáló kicsi lány teszi felejthetlenné (A művész kertje, 1883)

A pointillista – az ecsetvonásokat apró foltokkal, pöttyökkel helyettesítő – művészeti irányzatot megteremtő Georges Serat képe a 19. századvég nyarainak békebeli hangulatát idézi (Nyári vasárnap délután a Grande Jatte szigeten, 1884–86)

Ragyogó nyári délután, napsütötte tavon csónakázó lányok – mintha egy romantikus regény hősnőit látnánk Pierre-August Renoir festményén (A csónak, 1875)

A kora nyár szép virága, a nőszirm Vincent van Gogh kedvenc virágai közé tarthatott, képek egész sorát festette vázákban vagy napfényes réteken kéklő íriszekről (Íriszek, 1889)

Vaszary János fürdőzőit szemlélve a múlt század elejének fürdőruha-divatját is felidézhetjük (Fürdőzők a tatai tónál, 1909)

A virágos mező és a kék égen elszórt gomolyfelhők egyaránt a forró nyár hangulatát idézik Szinyei Merse Pál gyönyörű festményén (Pipacsos mező, 1902)

Viszontlátásra
szeptemberben!

...élménygazdag
vakációt kíván a

Cimbora

www.cimbora.net